

başköşe

YIL:2 SAYI:18,19,20

KİTAP VE KÜLTÜR DERGİSİ

Başlarken

“başköşe” son sayısıyla huzurlarınızda. İki yıla yakın zamandır fasıla vermeden yayın yapan belki de Türkiye’deki tek lise dergisi olan “başköşe”yi dinlendirme zamanı geldi.

Uzun ve meşakkatli ve bir o kadar da bereketli bir yolculuktan katılanlar için. İlk sayımızda vaktimiz az, işimiz çok demiştik; “başköşe”de yer almaya bakın diye uyarıştık. Edebiyat tarihimize kendi çapında katkı yapan “başköşe”nin yazarları, tarihlerine de bir iz, bir eser bıraktılar. Öncelikle katkıda bulunan, bulunmayan herkese teşekkür ederiz.

Bazı isimleri özellikle saymak yerinde olur sanıyorum. Bu dergiyi ilk çıkardığımızda bize destek olan M. Zahid Behti’ye; yayına devam etmesi için iyi niyetini esirgemeyen okul müdürümüz Ozan Tekin’e teşekkür ederim.

Neredeyse her sayımıza madden veya manen katkı veren hocalarımız var: Ahmet Meşe, Ahmet Sencer Engin, Tahsin Şentürk. Hepsine ayrı ayrı teşekkür ederim. Dergimiz yeni dergilere de kapı açtı bu arada. Ortaokul öğrencilerimizin çıkardığı “Çıracık” ve liseli yazarlarımızın çıkardığı “Vaveyla” dergilerine de teşekkür ederim.

En büyük teşekkürü ise şüphesiz Şehit Selim Cansız AİHL’nin öğrencileri hak ediyor. 5. sınıftan 12. sınıfa kadar bütün öğrencilerimize teşekkür ederim. Siz olmasaydınız bu dergi çıkmazdı.

Güzel şeyler ölmez, dirileceği günü bekler. Baki selam ve hürmetle...

editör

İçindekiler

ahmet meşe: “nefret kelimesi, eğitimcin sözlüğünde geçmeyen bir kelimedir.” / hazırlayan: mehmet melih yalınız..3	
mehmet küçükyılmaz: “nizamiye medreseleri, kendinden sonra kurulan devletleri de etkilemiş, eğitim sisteminde etkili olmuştur.” / hazırlayan: ibrahim dinler 5	
hafızlık hikayem/ ibrahim emre karabıyık. 6	
ahmet ulubınar: “çobanlık, insana dinçlik verir; sabır katar.” / hazırlayan: ahmet eren günel.. 7	
mezuniyet konuşması/ furkan ikinci 9	
kekeme ramazan / yunus bakaç. 10	
balıkçı muzaffer/ yusuf bakaç 11	
bulgur pilavı / eren kocabaş 13	
doğu ekspresi / mustafa güven 15	
septisizm üzerine / eray alkan. 16	
dinler tarihi / ömer yayla 17	
türkiye’de askerî darbeler, sebepleri ve toplum üzerindeki etkileri/ taha pınar 20	
ali altıok / mehmet altıok 22	
bitmeyen kavga / mustafa sayan 23	
bizim “başköşe”mize elveda/ yiğit hikmet bircan. 23	
dokuzuncu hariciye koğuşu / kağan kaya. 24	
yol durumu / m. ali türk 25	
indeks / hazırlayan: muhammet karaaslan 26	

başköşe

kitap ve kültür dergisi

Yıl: 2 Sayı: 18,19,20.

Şehit Selim Cansız
AİHL adına sahibi:
Ozan Tekin

Editör:
Recep Ayık
Tahsin Şentürk

Yayın Kurulu:

Ömer Tuğra Bayram
Yiğit Hikmet Bircan
Erberk Ünverdi
Furkan Cihat Anatoprak
Berat Utkan Yüksel
Semih Kaylı
Ahmet Eren Günel
Emir Mansur Öztürk
Hasan Hüseyin Fidan

İletişim:
Zafertepe Mah. İmam Gazali
Cad. Blok nu: 10.
Merkez / Kütahya

E - Posta:
baskosedergisi@gmail

Baskı - Cilt:
Üç Mart Baskı Merkezi
Merkez / Kütahya

1. Baskı Adedi: 50

1.Baskı Tarihi: 14.05.23

Bu dergi, Şehit Selim Cansız AİHL Kütüphanecilik Kulübü ile Yayın ve İletişim Kulübü himayesinde hazırlanıp her ayın ilk haftasında yayımlanır.

Yayınlanan yazılardan yazarların kendisi sorumludur. Gönderilen yazılar yayımlansın veya yayımlanmasın, iade edilmez.

[Bu dergi, T.C. MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, Eğitim ve Öğretim başlıklı 2. kısımın; Rehberlik, Sosyal Etkinlikler, Okul ve Çevre İlişkileri başlıklı 4. bölümünün 18. maddesi çerçevesinde yayınlanmaktadır.]

Haziran, Temmuz,
Ağustos
2023

Zilkâde, Zilhicce,
Muharrem
1444-1445

ihl meslek dersleri hocamız ahmet meşe:

"nefret kelimesi, eğitimcin sözlüğünde geçmeyen bir kelimedir."

hazırlayan: mehmet melih yalınız

Selamün Aleyküm Hocam. Bize vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz

Aleyküm Selam. Asıl ben teşekkür ederim

Öğretmenlik mesleğini gerçekten severek ve isteyerek mi yapıyorsunuz?

Yaşadığımız toplumda öğretmenlik mesleğini severek ve yüce bir ideal uğruna yapmam dışında cazip kılacak başkaca hiçbir etken yoktur. Bu nedenle ham maddesi insan olan bu peygamber mesleğini severek, isteyerek, aşkla ve şevkle yapmanın haricindeki bir yaklaşımı kendim için bir alçaklık olarak görürüm .

Peki, mesleğinizin sorumlulukları nelerdir? Bu sorumlulukların hepsini eksiksiz olarak uyguluyor musunuz?

Bu sorunun cevabı görecelidir. Bana göre öğretmenliğin sorumlulukları; öğrencilerine doğru bilgiye ulaşma anahtarını verirken onların, elde ettikleri bilginin kuru kölesi değil yaşayarı ve yaşatırı olmalarına, iddiası ve davası, akıntıya doğru değil akıntıya karşı kürek çeken, hayatı anlamak ve anlamlandırmak isteyen, çağa yön verecek şahsiyet sahibi, cins kafalar olarak yetiştirmelerine yardımcı olmaktır. Gücüm nispetinde bu hususlarda eksiklik ve hata yapmamaya çalışıyorum.

Siz öğrenciyken bir öğretmenden beklentileriniz nelerdi?

Sizce de malumdur ki, Türkiye’de öğretmen oluncaya kadarki dönem asgari 16 yıllık bir serüvendir. Bu serüvenin başlangıç noktasıyla bitiş noktası arasında kazanılan bilgi ve tecrübeler göre farklılaşan dönemler olduğu için beklentiler de aynı oranda farklılık göstermektedir. Genel olarak ifade edecek olursam o dönemlerde öğretmenlerimin beni anlayıp benimle ilgilenmelerini, bana karşı notu silah gibi kullanmalarını, eğitimin gerçek hedeflerini bizim seviyemize inerek anlatmalarını, aklını başkalarına kiraya veren değil bizzat kendisi kullanan ve üreten, onurlu ve vakur insanlar olmamızı teşvik etmelerini beklerdim.

Peki, şu anda siz de bir öğretmensiniz, öğrencilerinizin beklentilerine sizce cevap verdinize inanıyor musunuz?

Yapabildiğim kadarıyla bütün öğrencilerimin beklentilerine tek tek cevap vermeye çalışıyorum. Ama bunun cevabını benden ziyade öğrencilerim vermektedir.

Sizce bir öğrenci nasıl olmalı? Ya da bir öğretmen olarak öğrencilerinizden neler bekliyorsunuz?

Bence öğrenci, öğretmenlerini iyice dinleyip kendisi için ciddi bir ideal ve

hedef oluşturmalıdır. Çünkü hedefsizlik insanı farklı girdaplar içerisinde sarhoş eder.

Bilmek, insanı özgürleştirir ve sorumlu kılar. Eğer öğrendikleri kendisini özgürleştirme yerine taklit ve sabit fikirliğe yönlendiriyorsa sorumsuzlaştırıyorsa derhal kendini hesaba çekmelidir.

Okul dersleri, hedefe giden yolun kaldırım taşlarıdır. Unutmayın, “Okumak, soylu bir eylemdir.”

Şahsen ben, öğrencilerimin çağa yön vermeye aday olma sorumluluğunu yüklenmeye hazırlanmalarını isterim. Şunu da unutmamak gerekir ki; “İnsan, ancak sorumlu olduğu ölçüde insandır.”

Öğrencilik hayatınızda hiç kopya çektiniz mi? İlginç olan kopya çekme yönteminiz var mıydı?

Bütün içtenliğimle söylüyorum ki öğrencilik hayatımda hiç kopya çekmedim. Hiç böyle bir girişimim de olmadı. Hiç ihtiyaç da duymadım. Gerekli olduğuna da inanmıyorum.

Öğrenciyken öğretmen olursam öğrencilerime kopya çektirirdim vs. gibi şeyler dedğiniz oldu mu?

Bu türden büyük laflar söylemedim. Öğrencilerim de şahittirler ki o tür ta-kıntılarım da yoktur. Kopya meselesi-

nin, eğitim yapımızda ahlaki öğretilere yeteri kadar yer verilmemesinden kaynaklandığı kanaatindeyim.

Öğrencilerinizi gerçekten seviyor musunuz? Şimdiye kadar nefret ettiğiniz hatta imkan olsa da ders vermeydim dediğiniz öğrenci öldü mü? Eğer olmuşsa neden?

Bu meslek sevgi ve saygı dayalı bir meslektir. Seven sevilir ve eğitimde başarılı olur. Sevgiden yoksun olan saygıdan mahrum olur ve öğrencisine bir şeyler ezberletir fakat eğitmez, öğretmez. Nefret kelimesi, eğitimcin sözlüğünde geçmeyen bir kelimedir. Benim eğitimcilik hayatımda hiç olmadı. İnşallah olmayacak da. Her şeye rağmen.

Bir öğrencide olmasını istediğiniz tek şey ve olmamasını istediğiniz tek şey nedir?

Aslında bu sorunun cevabı çeşitli durumlara göre verilmelidir. Ancak ben genel bir cevap vereyim. Öğrencimde olmasını istediğim şey, samimiyet. Asla olmasını istemediğim şey ise önyargıdır.

Branşınızda başarılı olduğunuza ve yeterli bilgiler aktardığınıza inanıyor musunuz?

Mevcut şartlar içerisinde öğrencilerime yeterli olacak kadar bir bilgi birikimine sahip olduğum, yeterli olmadığını zannettiğim konularda da müracaat kaynaklarına ulaşabilecek kadar usul bilgisine sahip olduğum kanaatindeyim. Bildiğimi aktarma konusunun ise öğrencilerime sorulması gerektiğine ina-

nyorum.

Sorumluluğu çok fazla olan öğretmenlik mesleğini seçme nedeniniz nedir?

Bu sorunuza cevap olarak meşhur Çin atasözünü hatırlatayım size; “Planınız bir yıl için ise pirinç ekiniz; on yıl için ise ağaç dikiyorsunuz. Planınız yüz yıllar için ise insan yetiştirirsiniz.”

Ne güzel söylediniz. Peki Branşınızı seçme nedeniniz nedir?

Dinî sahada; bel’amlık, ruhbanlık, kadercilik ve hurafecilik sevdalarını gördükçe, bu sahada kendimi bilgilendirme, bilinçlendirme ve bu hususlarda toplumun inanç ufkunu açacak, onlara mutluluk asrının havasını teneffüs ettirecek şahsiyetlerin yetişmesine yardımcı olmayı görev kabul ettiğim bu branşı seçtim.

Öğrencilerinize hak ettikleri değeri verdiğinizde inanıyor musunuz?

Bana göre, mümkün olduğunca evet. Tabi değerlendirme onların hakkıdır.

Bütün öğrencilerinize eşit davrandığınıza inanıyor musunuz?

Eşit davranılmalı mı? Bilmiyorum ama bütün gücümle adaletli davranmaya çalışıyorum. Aksi takdirde zalimlerden olduğuma inanır ve hükmederim.

Siz kendinizi her yönüyle öğrencilerinize örnek olarak görüyor musunuz?

Asla ben sadece “en iyi örneği” örnek alan ve örnek gösterenim.

Öğretmenlik hayatınızda bir tane öğrenciniz bile olsa haksız yere kızdınız mı? Eğer kızdınız ise pişman olup

özür dilediniz mi?

Özür dileyecek ölçüde ve haksız yere bir öğrencime kızdığımı hiç hatırlamıyorum. Böyle bir şey olsa özür dilemekten kaçınmam.

Biraz ilginç bir soru olacak ama hangi takımı tutuyorsunuz?

Sporun, insanı bedenen geliştirmesinin yanında, zihnen de canlı tutan bilinçli bir faaliyet olduğuna inanıyorum. Ancak bugünkü anlamda “spor takımı tutma” eyleminin beyinsel ve düşünsel gelişimi dumura uğrattığına inanıyorum. Ancak bugünkü anlamda “spor takımı tutma” eyleminin beyinsel ve düşünsel gelişimi dumura uğrattığına inanıyorum. Ancak bugünkü anlamda “spor takımı tutma” eyleminin beyinsel ve düşünsel gelişimi dumura uğrattığına inanıyorum. Ancak bugünkü anlamda “spor takımı tutma” eyleminin beyinsel ve düşünsel gelişimi dumura uğrattığına inanıyorum.

Son olarak röportajımız biterken bize geçmiş hayatınızdan hayata dair ders verecek öğüdünüz var mı?

Mevcut toplumun güzide gençleri olarak sizlere tavsiyem; “Bireysel ve toplumsal düzeyde, hem iç dünyamızda, hem de dış dünyamızda ‘BÜYÜK GÖÇ’ e, ‘HİCRET’ e önyak olabilecek bölünmemiş insanlar olmanızdır.

Kamil ve mükemmil insanlar olup kutlu çağlara hem kılavuzluk hem tanıklık yapacak, gönül engini, fikir zengini, yaşadığımız yüzyılların özgün velileri olmanızdır. Bana bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim

Asıl bize vakit ayırıp bizimle yaptığınız röportaj için biz size teşekkür ederiz Hocam.

tarix hocamız mehmet küçükyılmaz:

“nizamiye medreseleri, kendinden sonra kurulan devletleri de etkilemiş, eğitim sisteminde etkili olmuştur.”

hazırlayan: ibrahim dinler

Büyük Selçuklu Devleti'nde her sultan değişikliğinde neden ciddi karışıklık olur?

Tarih boyunca toplumsal yapı içerisinde yöneten ve yönetilen sınıfların oluşumu siyasi ve sosyal alanlarda yapılan çalışmalarla ortaya konmaya çalışılmıştır. Ancak devlet yönetiminde erk sahibi olan yönetici sınıfla buna tabi olan halkı anlayabilmek için devlet içerisindeki iktidar mücadelesini de anlamak gerekiyor. Bu nedenle Selçuklu Devleti'ndeki iktidar mücadelelerini anlamak için dönemin şartları göz önünde tutularak halkın yaşam tarzı ve sosyal yapısını da anlamak gerekir. Buradan hareketle taht kavgalarını anlatmadan önce eski Türklerdeki hakimiyet anlayışını ve Selçuklu Devleti'nin yönetim anlayışını da etraflıca ele almak gerekiyor. Selçuklu Devleti üzerinden hareketle eski Türklerde devlet yapısı, devlet anlayışı ve bu yapının oluşumuna etki eden süreçte ortaya çıkan taht kavgalarının sebeplerini de incelemek ve ayrıca dönemin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Kut geleneği vardır. Kut geleneğinde Tanrı'dan yetkiyi almak diye bir durum söz konusu ve bu aileye özel bir durum. Her hükümdar, öyle düşünün, hükümdarın çocuklarının, hükümdarın amcalarının, hükümdarın kardeşlerinin ve onların çocuklarının tahta çıkmaya hakkı oluyor bu yüzden çok ciddi karışıklıklar olması normaldir.

Büyük Selçuklu'da Anadolu'yu fethetme stratejisi nasıldır?

Temel olarak Büyük Selçuklu'da zaten bu Alparslan'ın Malazgirt sonrasında komutanlarını çağırır der ki “Gidin kardeşim, ele geçirin. Ele geçirdiğiniz topraklar sizin mülkünüzdür.” demiştir. Dolayısıyla komutanlarda mülk, toprağa sahip olabilmek yani şanslılarına ait toprağa sahip olabilmek için deli gibi fetihlere girişmişlerdir. Riskleri de vardır ama Alparslan herhalde bu risklerin farkındaydı, dolayısıyla ele geçirdiğiniz toprak sizin olacağı için komutanlar 1071'de Malazgirt ile başlayan Anadolu macerasını, atıyorum, 1077'de İznik'te ya da 1080'de Çaka Bey'i kurmak suretiyle süratli bir şekilde gerçekleştirmişlerdir.

Büyük Selçuklu Devleti ile Bâtıniler mücadelesi, Selçuklu Devleti'ne ne gibi sorunlar yaratmıştır?

1092 yılına gelindiğinde Selçuklular İsmailî tehdidine karşı ilk kez askerî tedbirler almaya başlamışlardı. Büyük Selçuklu sultanı Melikşah, İslam dünyası için ciddi bir tehlike oluşturan Hasan Sabbah ve adamlarıyla mücadeleyi bir devlet politikası haline getirmişti. Bir yandan Nizamiye Medreseleriyle Sünniliği takviye etmeye çalışarak onlarla ilmî sahada mücadele verirken bir yandan da komutanlarından Arslantaş'a Hasan Sabbah ve adamlarını ortadan kaldırmak için Emir vermişti. Arslantaş'ın Alamut'u kuşattığı bir sırada ölmesi, hareketinin sonuçsuz kalmasına sebep olmuştu. Bu konuyu şöyle ele alalım. Bâtınlık ne? Bâtınlık dediğimiz Hasan Sabbah diye bir adam. Bu adam Kur'an-ı Kerim'i okumuş bilen bir adam fakat Kur'an-ı Kerim'i okumuş olmasına rağmen cümleleri eğip büküyor yani kendi kafasına göre yorumluyor, bu yüzden din dışı kabul ediliyor. Bu adam insanlara sahte bir cennet vaat ediyor. Uyuşturucuya alış-

tırıyor ve bunu kullanarak insanlara suikastlar düzenliyor ki zaten günümüzdeki tanımı ile bildiğimiz ilk düzenli terör örgütüdür bunlar. Vezir Nizamülmülk'ü yani o gün dünyanın en büyük devletinin 2 numaralı ismini öldürebilecek kadar olayların içine girebilmişler. Bu da tabii ki bu kadar gelişmiş bir yapının Selçuklu'nun yıkılmasındaki etkisini göz ardı etmemizi engelleyen açık bir durumdur.

Nizamülmülk kimdir ve Büyük Selçuklu Devleti'ne katkıları nelerdir?

Nizamülmülk bir İranlıdır ama Selçuklu Devleti bir Türk devleti. Bürokratik olarak bu adamlar yani farslar Selçuklu'da sadrazamlık görevini veya bürokraside ciddi görevlere getiriliyorlar. Bu çapta bu kalitede liyakatte bir adam olduğu için zaten vezir yapılmıştır.

Nizamiye Medresesinin Büyük Selçuklu'da eğitime katkıları nelerdir?

Nizamiye Medreselerinin eğitime katkıları çoktur. Bunları burada, bu röportajda açıklamak çok güç. 2 tanesini biz

özellikle vurgulamalıyız. Selçuklu Devleti'nin eğitim alanında en etkili olduğu ve söz sahibi olduğu alan Nizamiye Medreseleri olmuştur. Nizamiye Medreselerinin kuruluşunda ve işleyişinde Nizamülmülk'ün katkıları oldukça fazlaydı. Nizamiye Medreselerinin ilki Nişabur'da inşa edilmişti fakat Bağdat'taki Nizamiye Medresesi daha fazla bilinen ve öne çıkan medreselerden biri olmuştur. Bir üniversite niteliğine sahip olan bu medresede dinî ilimlerin yanı sıra pozitif ilimler de okutulmuş, çok değerli ilim insanları dersler vermişti. Nizamiye Medreseleri, çağına göre oldukça ileride bir okul görevi görmüş, önemli isimlerin bu okullarda yetişmeleri sağlanmıştır. Nizamiye Medreselerinde öğrenim gören öğrencilere barınma, yeme-içme imkânları sağlanmış, bir vakıf görevi görmüştü. Tüm bu özellikleriyle Selçuklu Devleti'ndeki Nizamiye Medreseleri, kendinden sonra kurulan devletleri de etkilemiş, eğitim sisteminde etkili olmuştur. Özellikle Osmanlı Devleti'ndeki med-

rese anlayışı, Nizamiye Medreselerinden etkilenilerek oluşturulmuş ve geliştirilmiştir. Bağdat'ta açılan Nizamiye Medreseleri dediğimiz yapıyı Sünni İslam doktrini oluşturdu. O dönemde Mısır'da bulunan ve Fatımîliğe ait olan daha çok Şiiliği savunan medreselere karşı Bağdat'taki Nizamiye medreseleri sünnet doktrinini ayaklarının yere basmasını, Şiiliğin Sünni doktrin karşısında mani olarak bugünkü İslam dünyasında çok büyük bir, Sünni anlamda, katkısı olduğunu bilmemiz gerekiyor.

Sultan Melikşah, Celali Takvimi'ni neden Ömer Hayyam'a hazırlattı?

Buna düz mantıkla bakmak lazım. Bir takvimi hazırlamak için temel olarak gök cisimlerini incelemeniz lazım. Gök cisimlerini inceleyip anlamlandırabilmek için ne oluyor? Astronomi ve o zaman Ömer Hayyam kimdir, astronomdur. Bu yüzden böyle bir adama verirseniz Celali Takvimi yaptırabilirsiniz.

hafızın köşesi

hafızlık hikayem

ibrahim emre karabıyık

Ben 2003 senesinde Kütahya Merkez'de doğdum. Televizyonlarda camilerde hafız olma duygusu uyandırdığı için, abimin vasiyeti üzerine hafız olmaya karar verdim. 2014 senesinde 4. sınıfı bitirdikten sonra İzmir Kestanepazarı Kur'an Kursuna başvurdum. Başvurumuz onaylandığı için 2014'ün yazında İzmir'e gittik.

Oradaki hafız abiler bize hafızlığı sevdirdiler, Allah onlardan razı olsun. Üç haftalık eğitim sürecinden sonra sınava tabi tutulduk. Sınav sonucunda kazanmadığımı öğrenince çok üzülüyordum ama asla ve asla hafızlık yapmaktan vazgeçmedim. 2014'ten 2018'e kadar kendi çabamla ezber yaptım. 2018 senesine geldiğimizde tekrardan Kestanepazarı'na başvuruda bulunduk. Başvurumuz onaylanınca tekrardan İzmir Kestanepazarı'na gittik. Bu sefer 2014 yılına göre daha azimli ve kararlıydım. 2018'in Eylül ayında Hüseyin Coşkun Hocam, hafızlık yapacağıma inandığı

için hafızlığa başlattı. İlk zamanlar ezber kabiliyetimiz düşük olduğu için zorlanıyorduk. Ezber yapamadığım için zaman zaman hafızlığı bırakma isteği kafamda oluşmaya başladı. Kendi yaşitlerim dışarda gezerken ben sürekli yurttan olduğum için canım sıkılıyordu. Cumartesi günü izne çıkmayı dört gözle bekliyordum, izne çıkmak o kadarda kolay değildi. Dersini bir gün bile aksatsan ne çarşı iznine çıkabiliyorduk ne de elimizde telefonumuz oluyordu.

Yurtta en mutlu günler Ramazan aylarıydı çünkü sürekli misafirler gelir, güzel yemekler çıkardı. Teravihten sonra sahil tarafına gidiyorduk, sahur-lara kadar film izliyorduk ama dersimizi hiçbir zaman aksatmıyorduk.

Zor günler olduğu gibi çok eğlendiğimiz günler de oldu. Mesela bir gece ceza alacağımızı bile bile üç dört arkadaş yurdun arabasını kaçırdık. Arabayla Sahilde gezerken Hüseyin Hocamı-

zın nerden haberi olduysa bizi yakaladı. İlk gördüğünde pek fazla kızmadı ama yurda gelince işler pek de iyi gitmedi. Olayın sonucunda iki hafta çarşı ve telefon yasağı geldi.

Onlarca zorluk yaşamamıza rağmen 2020 senesinin Eylül ayında hafızlığımı tamamladıktan sonra Bursa'da hafızlık sınavına girdim ve beklediğimiz üzere kazandım.

Sözlerime son verirken bu cefalı ve kutlu yolda beni sonuna kadar destekleyen ve hafız olmamda büyük katkıları olan Hüseyin Coşkun Hocama teşekkür ederim. Ayrıyeten her zaman yanımda olan hafız arkadaşlarıma her şey için çok teşekkür ediyorum. Her annenin oğlu asker olur ama her annenin oğlu hafız olamaz.

Aşk dedin mi hafız gelmeli akla, kim sevdiğinin her sözünü ezberlemiştir ki harfi harfine uğruna.

çoban ahmet ulubınar:

"çobanlık, insana dinçlik verir; sabır katar."

hazırlayan: ahmet eren günel

Her şeyden önce bize kendinizi tanıtır mısınız?

İsmim Ahmet Ulubınar. Kütahya merkez Akcemescit köyünde ikamet ediyorum. 1953 yılında memleketim Akcemescit'te doğdum. 70 yaşındayım. Köyümüzde okul olmadığı için yakın köylerdeki okullarda okudum. Sonrasında şehirde dayımların yanında kaldım üç sene sonra ortaokul dönemlerimde gece ortaokulları vardı gündüzleri lokantada çalıştım geceleri okula gittim.

Ortaokul sonrası yaşımı büyüttüm askere gittim. Geldim Azot gübre fabrikasına işe başladım.21 sene sonra mecburen emekli oldum. Emekli tazminatıyla bir minibüs aldım, servisçiliğe başladım. 25 sene servisçilik yaptım. Servisçilikte yaşımız ilerleyince 65 yaş üstü servis yapamaz diye yasa çıktı. Biz de köye geldik. Hobi olsun diye üç beş koyun aldık. Tekrar köyüme yerleştim. Dört senedir küçükbaş hayvancılıkla uğraşıyorum. Hayvancılığa hobi gibi başladım, sonrasında hayvanlar çoğaldıkça devam ettik. Günümüzü vaktimizi böyle geçiriyoruz.

Gece bire kadar televizyon izlemekten, kahve köşelerinde oturmaktansa hayvanlarımla vaktimi geçiriyorum. Hayvanlarım hepsinden daha güzel çünkü servisçilikte insanlara laf dinletemiyorduk. Çobanlığa başlayınca geçen yıllarıma üzüldüm. Daha önce yaş gençken yapmak lazımış şimdi yaşlanınca onlara hakim olmak daha da zorlaşıyor. Diri olacaksınız.

Çobanlığın zorlukları ve kolaylıkları nelerdir?

Soğuk ve sıcak havalarda otlatması, kış şartlarında bakımları zordur. Hayvanlar kaybolduklarında araması, bulması zordur. Palamut zamanında koyunlar aynı mevkide durmuyorlar, meşe palamuduna gidiyorlar. Onlara hakim olabilmek zordur. Yeni doğum yapan koyunlardan bazıları kuzuyu emzirmiyor bu da bir zorluktur. Tarım arazisi bulunan yerlerde hayvanların konu komşunun arazisine girmemesi için onları korumak, gütmek çok zordur. Altlarını temizlemek, tüylerini kırmak, ve benzeri bir çok zorluğu bulunmakta.

Kolaylıklarıysa; hayvanların yiyeceği olduğu zaman, yerin de müsait olduğu zaman, günde 3-4 öğün bakılması, tüy kırma makineleriyle hayvanların tüyleri kırılması kolaydır.

Kısacası hayvanın yiyeceği olduğu sürece hayvan bakımı kolay diyebiliriz. Hayvanlar bizlere, insanlardan daha yakınlardır. Daha çabuk eğitim alıyorlar. İnsanları yönlendiremiyorlar. Hayvanlar dil bilmediği halde insanın sesinden, kokusundan, nefesinden , hareketlerinden anlıyorlar.

Çobanlığı niçin yapıyorsunuz ve seviyor musunuz ?

Çobanlığı, hayvanları çok sevdiğimiz için hayvanlarımızı beslemekten zevk duyduğumuz için yapıyoruz. Kâr amaçlı da olabilir. Tabii ki hayvanlarımız çoğaldıkça daha da seviyoruz. Bir işi

isteyerek, severek yapmazsan başarısız olursun. Severek yaptığında başaramayacağın hiçbir iş yoktur. Hayvanlara sevgi gösterirsen onlar da sana saygı gösterirler. Senin hareketlerine göre onlar da hareket ediyorlar, onlar da aynen insanlar gibi duygusallar. İnsanlarla hayvanlar arasında 4 fark vardır:

Hayvanlar doğru ile yanlış ayırt edemezler. Güzel ile çirkini ayırt edemezler. İyi ile kötüyü birbirinden ayırt edemezler. Hayvanlarda akıl var, fikir yok. Bu farklar olmasa onların da insanlardan hiçbir farkı yok. Hatta bazı insanlardan bile üstünlerdir. Sesleniyorsun dönüyor. İnsana gitme diyorsun, adam gidiyor seni dinlemiyor. Hayvanlara sopayı kaldırıveriyorsun, dönüveriyor hemen, beni dövecek diye. Yemek yediği, su içtiği kaba ihtiyacını gideriyor . Bu yaptığının yanlış olduğunu bilse yapar mı?

İşte onlar yani sırf koyunlar için değil bütün hayvanlar, iyi ile kötüyü ayırt edemezler; köpek, kedi aklına ne gelirse. İradeleri yoktur. Köpekler mesela aç olduklarında ne bulsa yerler. Hadi bakalım sana küflü ekmek ye diyelim yer misin? Yemezsin.

Bir çobanda bulunması gereken, olmazsa olmaz özellikler nelerdir?

Bir çoban saatinde hayvanını araziye götürmeli. Beslenmesini saatinde yapacak. Zamanında hayvanların tüylerinin kırılması gerekir. Vaktimde hayvanların ayaklarının suya değmesi gerekir. Belirli ilaçları devamlı hazırda bulun-

durması gerekir. Antibiyotik, ağrı kesici, ateş düşürücü ilaçlar, soğuklama ilaçları evde hazır bulunmalı. Bunlar hayvanların daha sağlıklı bir yaşam sürmesi için önlem amaçlıdır. Zamanında aşılarının yapılması olmazsa olmaz bir şarttır. Ahırların temizliği ve benzeri genel olarak hayvanların sağlığını sağlamak çobanın görevidir.

Çobanlar bildiğiniz gibi yaz aylarında gece dağda kalıyorlar. Siz kalıyor musunuz ?

Hayvanları çok olan bazı insanlar arazide yatıyorlar. Hayvanlarını akşam sekiz, dokuza kadar doyururlar sonrasında hayvanlarını bir tarlada ya da düz bir arazide yatırırılar. Orada çobanlar da kepenekle yatarlar. Sabah dörde yakın hayvanları kalkar. Saat dokuz ona kadar hayvanı otlatırlar sonrasında eve getirirler. Hayvanların sütleri sağılır ve peynir yapılır. Hayvan dağda kaldığında daha iyi beslenme yapar. Sıcakta yayılmazlar, gölgede daha çok yayılırlar. Koyunun ve keçinin daha sağlıklı olması için dağda kalması gerekir çünkü hayvanlar sıcakta, ahırda bunalırlar. Ama arazide serin havada sabaha kadar otlar, yer içer. Farklı otlardan yediği için kuzusunu daha sağlık besler ve sütü daha verimli olur. Peyniri daha lezzetli olur. Peynir yapan insanlar genelde dağa, yatıya giderler. Doğu illerinde yaylalara giderler. 6 ay arazilerde kalırlar, özellikle sürüsü bin beş yüz iki bin kadar olanlar yapar bunu. Ama bizim buralarda iki, üç arkadaş sürülerini birleştiriyorlar ve beraber kalıyorlar, sırayla bakıyorlar. Köye döndüklerinde her hayvan kendi evini buluyor, ayrılıyor.

Hayvanlarınıza sadece bir mal gözüyle mi bakıyorsunuz yoksa onlara evladınız gibi mi bakıyorsunuz?

Koyun bir melektir. Hz. İbrahim oğlu Hz. İsmail'i Allah için kurban edeceğinde bir koç geldiği rivayet edilir. Onun için koyunlar değerlidir, melek gibidir. Dil bilmezler, gözünün içine bakarlar. İyi ve samimi yaklaşmak lazım, döverek değil. Anne, kuzusunu; kuzu, annesini bulur. Biz ayırt edemiyoruz. Saldığınızda beş yüz metre bile olsa yavrusu annesini kokusundan bu-

lur ki zaten koyun kendisinin olmayan kuzuyu kabul etmez.

Çobanlık insana ne katar?

Çobanlık insana dinçlik verir, sabır katar.

Doğa şartlarında yaşamayı öğretir.

İnsanın daha uzun ömürlü olmasını sağlar.

Çobanlık Peygamber Efendimiz'den gelen bir meslektir. Tekrar dünyaya gelsem tekrar çoban olurum.

Gençlere çobanlığı tavsiye eder misiniz?

Biz yaşlanınca, emekli olduktan sonra bu işi yaptık, senelerce servis şoförlüğü yaptık. Ama çobanlığı daha önce yapmak lazım. Tabii ki bunun yanında hayvanların yiyeceklerini kendin yetiştirirsen daha avantajlı olur. Eğer dışarıdan alıp bakayım dersin bu da cüzi miktarda bir maddiyat bırakan bir meslek.

Çobanlıkta yaşadığımız acayip olaylar oldu mu ?

Tabii ki eski çobanların tecrübesi daha fazladır. Arazide üçüz yavru yapan koyunlar oldu. Yağmura, doluya yakalandım. Hayvanı nerede barındırması gerekiyor, neler yapılması gerekiyor bunlar hep tecrübe işidir. Yağmur iyice şiddetlenmeden kuzuları üşütmemek için kışlaya dönülmeli.

Hayvanları kaybettiğinde hangi yöne gittiklerini eski çobanlar biliyorlar. Yeni çoban hayvanları kaybettiğinde bulamıyor ama tecrübeli çoban, hayvanların ayak izinden, giderken arkalarında bıraktığı pislikten hayvanın ne tarafa gidebileceğini biliyor. Bizler de

eski çobanların bilgilerinden faydalanıyoruz.

Çobanlıkta kazanç var mı ?

Hayvanların yiyeceğini kendin arazide temin ediyorsan maddi kazancın var ama satın alarak da yaparım dediğin zaman kazancın yarı yarıya düşer. cüzi miktarda emeğin kalıyor.

Dağlarda koyun güderken yalnızlık çekiyor musunuz ?

Yok yalnızlık çekmiyorum. Onlara şarkı, türkü söylüyoruz onlar da sesimizi duyduklarında çobanın yanına kadar geliyorlar zaten. Biz onlarla kuş diliyle anlaşılıyor.

Sürünün bir parçası da çoban köpeğidir. Bir çoban köpeği neyi ifade eder?

Çoban köpekleri çok kaliteli köpek olması gerekir. Köpeğin, hayvanın yanından ayrılmaması lazım. Giderken hayvanın önünden, dönerken hayvanın arkasından her türlü tehdiye kurt ve domuz gibi hayvanlara karşı tedbirini alır.

Köpekler çok sadık hayvanlardır. Köpeğin olduğunda tüfek taşımaya gerek yoktur, gereken emniyeti sağlar. İyi köpek, hayvan dağda kalsa onun başından ayrılmaz. Bunu da her köpek yapmaz, cins ve soylu köpek olacak. Hayvanlar kaybolsa 2 gün boyunca onların başından ayrılmaz. Yabani hayvanları uzaklaştırırlar.

Kıymetli vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Biz teşekkür ederiz. Sağlığımız el verdiği müddetçe de bu mesleğe devam edeceğiz inşallah.

mezuniyet konuşması*

furkan ikinci

Sayın müdürüm, sayın müdür yardımcılarım, kıymetli öğretmenlerim, sevgili arkadaşlar ve değerli misafirler!

Konuşmama başlamadan önce kendim ve bütün arkadaşlarım adına bu güzel günümüzde yanınızda olduğunuz için çok teşekkür etmek istiyorum. Hepiniz mezuniyet törenimize hoş geldiniz.

Beni bir çoğunuz bilirsiniz. Ben böyle resmi konuşmaları pek beceremem ama bir kaç kelime ile sizlere teşekkürlerimizi sunmak istiyorum.

Dışarıdan pek fark edilmese de sona gelmiş olmanın hüznü, uzun bir yolculuğun verdiği yorgunluk ve önümüzdeki yolun çok daha uzun ve zor olduğunun farkında olmanın getirdiği endişe, merak ve heyecanla doluyuz.

Şu an bu konuşmayı kendim ve arkadaşlarım adına yapıyor olmanın verdiği sorumluluk, heyecanımı bir nebze daha artırsa da benim için gerçekten onur verici olduğunu belirtmek istiyorum. Öncelikle her daim bizleri uzaktan yakından destekleyen maddi manevi her daim yanımızda olan sevgili ailelerimiz, emeklerinizin kelimelerle karşılığı olmasa da sizlere sonsuz teşekkür ederiz.

Evlatları olmaktan gurur duyduğum, desteklerini ve dualarını her zaman yanımda hissettiğim, bana benden daha çok güvenen, amaçlarıma, hedeflerime, duruşuma her zaman saygı gösteren ve bazı cinsliklerime rağmen bana sabreden motive kaynağım babama ve anneye ayrıca teşekkür ediyorum. Her ne kadar şu anda burada olmasa da bana inanan ve güvenen, kilometrelerce uzaktan bile desteğini hiç esirgemenen biricik canım ablama da ayrıca teşekkür ederim.

"Selim Cansızlı olmak ayrıcalıktır." biz bu sözü okula geldiğimiz ilk günden beri duyuyoruz. Ve açıkçası birçoğumuz da buna gülüp geçiyorduk. Ancak özellikle bu son yıl bu sözün ne demek istediğini belki de bir çoğumuz anladı.

Çünkü buranın ayrıcalığı okulun kurum olarak sunduğu imkanlar ya da biz öğrencilerin başarısı değil, buranın ayrıcalığı; ne derdimiz ne sorunumuz ne sorumuz dursa olsun derslerde, tenefüslerde, öğle aralarında, akşam eve gittiklerinde bile bizlerle ilgilenen bizim her yönden daha iyi olmamız için bizden daha çok çalışan özverili öğretmenleridir. Öğle aralarında bile özel ders verir gibi tek tek sorularımıza baktılar, unuttuğumuz yerlerin tekrar tekrar üstünden geçtiler. Bizlerle kendi öz evlatları gibi ilgilendiler. Kimi zaman bir arkadaş gibi dertlerimizi dinleyip bizimle dertlendiler. Kimi zaman bir öğretmen, bir büyüğümüz olarak bizlere öğütler verip yol gösterdiler. Bizlerin ilmî ve fikrî gelişimi için ellerinden gelenin fazlasını yaptılar.

Bunları düşününce Hz Ali'nin şu sözü geldi: "Bana bir harf öğretenin 40 yıl kölesi olurum. Bizler ne yaparsak yapalım öğretmenlerimizin hakkını ödeyemeyiz. Ama bundan sonraki hayatımızda onların bizlere gösterdikleri yoldan kendi amaç ve hedeflerimize göre ilerleyip vatanımıza bağlı, dinimize uygun birer insan olmaya çalışacağımızın sözünü verebiliriz.

Burada çoğu öğretmenime tek tek teşekkür edip minnetlerimi sunmak istedim ancak ne vakit yetebilirdi ne de kelimeler bunu anlatırdı. Ancak şunu söyleyebilirim, buradan ayrılırken "İyi ki Fen Lisesini kazanmamışım" dedim. Çünkü burada öyle değerli öğretmenlerle karşılaştım ki onlar benim hem eğitim-öğretim hayatıma hem de özel hayatıma paha biçilemez dokunuşlar yaptılar.

Bir kusurumuz olduysa ki mutlaka olmuştur. Çünkü en hızlı zamanlarımızdı, kusurumuza bakmayın, bizleri affedin, hakkınızı helal edin. Kendim ve tüm arkadaşlarım adına sizlere sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz. Kırgınlıklarımız, kırdıklarımız olsa da okul idaresine de teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ayrıca Selim Cansız'ın gizli kahramanları, hizmetli abi ve ablalarımıza da çok teşekkür ederiz.

Ve son olarak acı tatlı, iyi kötü 4 yılımızı hep beraber omuz omuza geçirdiğimiz şakalaşarak, sınavlar da olsun derslerde olsun yardımlaşarak, günümüzün çoğunu birlikte geçirdiğimiz tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Gireceğimiz sınavda ve bundan sonraki hayatınızda başarılar diliyorum. Tüm samimiyetimle söylüyorum: 4 sene boyunca sizlerle okumak, sizlerle olmak gerçekten çok güzeldi. Bir kusurum, yanlışım olduysa affedin. Hakkınızı helal edin.

Allah hepimize hakkı hak bilip hak yolda olmayı, batılı batıl bilip batıldan uzaklaşmayı nasip etsin.

Beni dinlediğiniz için herkese çok teşekkür ederim.

*(Bu metin, okul 1.'miz tarafından 12.06.2023'te düzenlenen Mezuniyet Programında yapılan konuşmanın yazıya dökülmüş halidir.)

kekeme ramazan yunus bakaç

Ramazan, iki çocuklu bir ailenin küçük çocuğuydu. Bir tane abisi vardı. Adı Selim'di. Ramazan; kahverengi gözlü, çekingen, azimli ve kararlı bir çocuktu. Ramazan, askeri videolar izleye izleye asker olma isteği iyice artmıştı. Çünkü izlediği videolarda askerlerimiz, ülkemize düşman olan hainlerle savaşıyordu. O da büyüyünce izlediği videolardaki askerler gibi asker olup ülkemize düşman olan hainlerle savaşmak istiyordu. Üstüne üstlük askerleri üniformalarıyla görünce bu isteği iyice artmıştı. Selim; kumral saçlı, mavi gözlü, rahat ve kolay yorulan bir çocuktu. Ramazan her gün tıpkı o askerler gibi o askeri üniformayı giymiş ve elinde tüfekte teröristlerle savaşırken hayal ediyordu. Ve bu yüzden çok çalışıyordu. İzlediği ilk asker videosu sınıf arkadaşı Emre ile izlediği videoydu ve bu videoda Ramazan'ın askerliğe ilgi duymasının bir diğer nedeniydi. Ramazan, ara sıra Emre asker videosu izlerken yanına gider ve: "Eemre, izlediğin video ne?" diye sorardı. Emre: "Asker videosu." dediği an hemen Emre ile beraber videoyu izlemeye başladılar. Emre, siyah saçlı, meraklı ve iyi kalpli bir çocuktu. Zamanla sadece Emre ile değil kendisi de asker videosu izlemeye başlamıştı. Bazen annesi: "Oğlum yeter artık çok çalışıyorsun. Biraz dinlen." Dese de Ramazan annesini dinlemiyordu. Çünkü onun bir hayali vardı. O asker olacaktı. Annesi Ayşe Hanım; kahverengi gözlü, kıvrırcık ve siyah saçlı, çocuklarını seven ve onların tercihlerine saygı duyan bir kişiydi. Aynı zamanda ev hanımıydı. Ramazan lisedeyken sık sık spora çıkardı. Askerliğe hazırlık yapıyordu. Ramazan bir gün yine böyle spor yapmaya gitti. Günde en az yarım saat koşuyordu. Yine koşu yaparken kolunun üstüne yere düşüdü. Bu düşme sonucu kolu kırıldı. Canı çok yanıyordu. Ramazan sporu yarıda bırakarak eve gitmek zorunda kaldı. Eve geldiğinde annesi kapıyı açtı. Oğlunun halini görünce:

-Oğlum bu halin ne böyle koluna ne oldu?

-Kokoşu yapıyordum düdüştüm bu yüzden kırırıldı.

Böyle olunca Ayşe Hanım ne yapacağını bilemez halde eşini aradı. Eşinin işten gelmesine daha bir saat vardı. Mecburen, Ayşe Hanım ve oğlu Ramazan -kolu kırık halde- bir saat boyunca Kâmil Bey'in gelmesini beklediler. Kâmil Bey Ramazan'ın babası olup kumral saçlı, umursamaz ve çabuk sinirlenen biriydi. Aynı zamanda belediye işçisiydi. Eve yine öfkeli gelmişti. Çünkü oğlunun kolunu kırıldığını eşinden öğrenmişti. Kâmil Bey:

-Oğlum sen deli misin? Ne olacaktı bugün spora gitmeseydin? Ben sana boşuna mı diyorum asker olma diye değil mi? Bir kere de beni dinle!

Ayşe Hanım:

-Oğlum hangi mesleği olmak istiyorsa olsun. Sen çocuğa karışma. Meslek tartışacak durumda değiliz. Çocuğu doktora götürmeliyiz.

Ramazan ve ailesi doktora gittiler. Doktor, Ramazan'a bir ay kolunu yormamasını, çok koşturmasını tembihledi ve Ramazan'ın kolu alçıya alındı. Ramazan bir ay boyunca spor yapamayacağını duyunca ağlamaya başladı.

Ramazan artık kolu kırık şekilde okula gitmek zorunda kaldı. Okulda matematik öğretmeni Ramazan'a kolunu nasıl kırdığını sordu. Ramazan:

-Spor yaparken yayanlışıklıkla kolunun üstüne düştüm.

-Peki kırık ne zaman geçecek?

-Dodoktor bir ay sonra geçer, dededi.

Ramazan'ın kolu bir ay sonra iyileşti. Kolu iyileşir iyileşmez spora gitmek için dışarı çıktı ama babası Kâmil Bey, bu sefer izin vermedi. Çünkü Ramazan'ın kolu daha yeni iyileşmişti. Kâmil Bey oğluna kolunun yeni iyileştiğini biraz daha toparlaması gerektiğini söyledi. Ama Ramazan'ın kalbi 7 şiddetindeki deprem gibi atıyordu.:

-Artık benini engellemeyin. Nassıl olsa kolum da iyileşti. Beben artık kakaldığım yereden devam etmek istiyorum.

Ancak Kâmil Bey yine de izin vermedi. Ama Ramazan artık spora gitmeyi kafasına koymuştu. Ertesi gün okul çıkışı eve uğramadan gizlice spor yapmaya gittiği sırada marketten ekmeğe alıp eve dönmek üzere olan babası Kâmil Bey ile karşılaştı. Kâmil Bey bu saatlerde normalde işte olurdu ama karnı ağrıdığı için izin almıştı. Babası ona:

-Benim dediğimi unutmuş gibisin

-Hayır ama sspor yapmaktan vazgeçemiyorum. Çünkü ben asker olmak istiyorum.

Babası Kâmil Bey Ramazan'ın bu kararlılığını görünce ona izin verdi. Derken MSÜ sınav vakti geldi çatı. Ramazan, sınavı kazandı ve mülakata çağırılmaya hak kazandı. Mülakat için gittiği şehir Ankara idi. Ramazan Ankara'ya çok sevmişti. Çünkü büyük ve kalabalık bir şehirdi.

Onun yaşadığı yer ise Kilis'in Elbeyli ilçesi olup küçük bir yerleşim yeri idi. Gezilip görülecek yer azdı ama Ankara bambaşkaydı. Ramazan, mülakattan sonra oldukça mutluydu. Zira Ramazan mülakatı kazandığını ve askere alınacağını düşünüyordu. Çünkü gayet iyi bir şekilde soruları yanıtlamıştı. Ama sonuç Ramazan'ın istediği gibi gelmemişti. Mülakatta elenmişti çünkü Ramazan kekemeydi. Ramazan kekemelik bakımından amcasına çekmişti. Zira amcası Halil Bey de kekemeydi. Halil Bey; siyah saçlı, ela gözlü olup özel bir şirkette muhasebeci olarak çalışıyordu.

Ramazan kendisini odasına kapatıp kimseyle konuşmaz oldu. Öyle ki ailesi ile yemek yemeye oturduğu zaman hiçbir şey yemiyordu. Çünkü en büyük hayalini gerçekleştirememişti. Bu yüzden iştahı kaçıyordu. Kendi kendine "Ben bu k kadar ememeği boşuşuna mı verdim?" diyordu. Babası:

-Oğlum ağlayıp sızlanacak bir durum yok. Nasip değilmiş.

-Ah baba aah hehep benim yüzyüzünden. Seseenin şom ağzın mı tuttu ne?

Bunun üzerine Kâmil Bey hiddetle:

-Ne alakası var. Nasip değilmiş. Bunu da mı benden biliyorsun?

Ramazan, üzüntüsünden herkesi suçluyordu. Susmayı tercih etti. Üzüntüsünden daha fazla konuşmak istemiyordu. Asker olmak onun en büyük hayaliydi. Ramazan hiçbir iş yapamayacağını düşünüyordu. İçine kapanıştı. Bunalıma girmişti. En büyük hayalini gerçekleştirememişti sırf kekemeliği yüzünden. Asker olmaktan başka bir meslek düşünmemişti. Bunun üzerine abisi Selim:

-Senin bir iş bulman lazım Ramazan, dedi

-Beben nene iş bulabilirim ki?

-Gördüğün gibi askerlik olmadı. YKS'ye çalışmaya mecbursun. Sen zeki, başarılı ve çalışkan bir çocuksun. Bir sürü güzel üniversite güzel bölüm var.

Ertesi gün Selim Ramazan ile beraber o güzel üniversitelerden bazılarında dolaştı. Bu üniversiteler ve ortamları Ramazan'ın çok hoşuna gitmişti. Artık çalışıp çabalayarak bu üniversitelerden birine girmeliydi.

Ramazan, YKS'ye çalışmaya başladı. Tıpkı MSÜ'ye çalıştığı gibi. Ramazan'ın az da olsa üzüntüsü azalmıştı. Artık yapması gereken güzel üniversite ve bölüm kazanmaktı. Ramazan

bir gün test kitabı almak amacıyla çarşıya gitti. Çarşıdayken kendi gibi asker olmak isteyen Emre ile karşılaştı. Ramazan Emre ile konuşmak istemiyordu. Ama Emre onu fark etmiş olacak ki yanına geldi:

-Merhaba nasılsın?

-İyiyim. Sen nasılsın?

-Ben de iyiyim. Ne oldu MSÜ'yü kazanabil-din mi?

-Hahayır. Kekeme oolduğum için olmadı. Sen kakazandin mi?

-Evet. Subay olarak kazandım. Sen şimdi ne yapıyorsun?

-YKS'ye hahazırlanıyoyorum.

Ve birbirleri ile vedalaştılar. Ramazan artık canla başla ders çalışıyordu. İyi bir bölüm ve

üniversite kazanarak bu üzücü olayı unutmayı planlıyordu. O kadar çok ders çalışıyordu ki bazen yemek yemeği unutuyordu. Selim:

-Ramazan, sen iyi bir bölüm ve üniversite için çalışıyorsun. Güzel bir iş yapıyorsun ama biraz abartıyorsun.

-Tatamam abi özür dilerim bibir daha ol-mamaz.

-Hep böyle diyorsun ama yine aynı şeyi yapıyorsun. Hadi gel artık yemek yiyeceğiz.

Ramazan Selim'in çağırması üzerine yemek yemeğe gitti. Hep birlikte yemeği yediler. Yemekten sonra Ramazan hemen odasına gitti ve ayakkabı kutusuyla geri döndü ve:

-Al abi doğum güğünü hediyeleyen güğüle güle kukullan.

Selim çok şaşır-mıştı. Böyle bir şey beklemiyordu. O sırada annesi Ayşe Hanım da pastayı getirdi. O gün bütün aile Selim'in doğum gününü kutladı. Selim kendini Ramazan ve annesine karşı borç-lu hissediyordu. O yüzden ertesi gün annesine kolye kardeşine ise test kitabı aldı. Ramazan'ın sınavına bir ay kalmıştı. Derken bir ay da bitti. Ramazan sınavı için belirlenen okula gitti. Sınav Ramazan'ın istediği gibi geçmişti. Rama-zan ve ailesi çok mutluydu. Geçen seneki o acı olay akıllarına bile gelmiyordu. Nihayet sonuç-lar açıklandı. Sonuçlara göre tercihler yapıldı. Tercihler de açıklandı. Ramazan sevinçten ha-valara uçuyordu. Çünkü Yıldız Teknik Üniver-sitesi Elektrik Elektronik Mühendisliğini kazan-mıştı.

balıkçı muzaffer

yusuf bakaç

Karadeniz Bölgesi'nde bulunan Gerze ilçesi küçük bir yerleşim yeri idi. Mas-mavi denizin bitimiyle başlıyor arka-sında ise yüksek çam ormanlarıyla kap-lı yemyeşil dağlık alan bulunuyordu. Yeşilin ve mavinin arasında sıkışmış gibi görünen ilçe, sanki cennetten bir köşeydi. Denizi hırçın değil sakin, su sıcaklığı soğuk değil ılıktı. Suyla topra-ğın buluştuğu sahilin ortasında balıkçı teknelerine yol gösteren deniz feneri, bu fenerin sol tarafında denize girip yüzmek için bir koy, fenerin sağ tara-fında ise deniz birden derinleştiği için balıkçı teknelerinin kıyıya yanaştığı küçük bir liman vardı.

İlçede çarpık yapılaşmaya yer veril-memiş, sadece iki katlı evler inşa edil-mişti. Sokakları insanın kaybolmasına müsaade etmeyecek kadar simetrik, hemen hemen her sokakta çocukların eğlenebileceği oyun alanları, kaldırım-ların kenarına bisiklet sürücülerini için yol yapılmıştı. Bisiklet yollarına park yapan araçlara ceza verilirdi. İlçe halkı av yasağının kalkması ile birlikte tek-neleri ile denize açılır balık tutarlardı.

İşte böyle bir ilçede Muzaffer adında bir balıkçı yaşıyordu. Muzaffer: siyah saçlı, siyah gözlü biriydi. Aynı zaman-da zeki, çalışkan ve hırslı biriydi. Mu-zaffer, balıkçılığı babasından öğren-mişti. Muzaffer, baba tarafından Gerze-li anne tarafından Çorumluydu. Annesi, Muzaffer'in babası Fatih Bey ile evlen-diğinden beri Gerze'de yaşıyordu. Çünkü Gerze'yi çok sevmişti. Muzaf-fer, balıkçılığı babasından öğrenmiş-ti. Ancak babasının Muzaffer daha 17 yaşında iken ölmesi üzerine Muzaffer babasından kalmış olan bir balıkçı tek-nesiyle denize açılıp balık tutmak zo-runda kaldı. Muzaffer, babasından ba-lıkçılığı öğrenmiş olduğu için balıkçı-lıkta ustaydı. Balıkçılıktan elde ettiği gelire geçimini sağlayacak parayı elde edebiliyordu. Hatta yanında 15 işçi çalıştırıyordu. Muzaffer işten para ka-zandıkça işini daha fazla sevmeye baş-ladı. Eskiden haftada bir gün balığa gitmez, evde dinlenirdi. Artık hiç din-lenmiyordu. Her gün çalışıyordu. Çün-kü daha fazla para kazanmayı planlı-yordu. Kazandığı paralarla tüm Türki-ye'ye balık satmayı planlıyordu. Bu

yüzden çalışmayı iyice arttırdı. Bir gün yine balık tuttıkları sırada işçilerden biri Muzaffer'e:

-Reis haftada bir gün izin versen olmaz mı? Her gün çalışıyoruz. Bir gün de olsa dinlenelim.

Muzaffer çok sinirlenmişti.

-Sana mı soracağım işini beğenmi-yorsan defol git!

-Ben işimi beğenmemelik etmiyo-rum. Sadece haftada bir gün izinli ola-lım diyorum.

Muzaffer kendisi ile inatlaştığını dü-şündüğü işçiye iyice öfkelenmişti.

-Mademki inat ediyorsun dinlen-mek istiyorsun seni kovdum. Artık iste-diğin kadar dinlen.

İşçi kovulduğunu duyunca dediklerin-den pişman olmuştu.

-Özür dilerim reis. Sen olmaz de-din. Ben yine de ısrar ettim. Affet, beni işimden etme.

Ancak Muzaffer onu affetmemişti. Çünkü Muzaffer işçinin dediklerine

çok öfkelenmişti. Muzaffer ve işçileri eve mutlu döndüler. Ama kovulan işçi hariç. O gün her zaman tuttuklarından daha fazla balık tutmuşlardı. Bir de o balıkların hepsi satıldı mı güzel para gelirdi. Pazar günleri Gerze'nin çarşısında balık pazarı kurulurdu. Muzaffer de tuttıkları balıkları satmak için pazara gitti. Muzaffer bu satışlardan bir defa bile olsun zararla ayrılmamıştı. Ama bu sefer işler Muzaffer'in istediği gibi gitmiyordu. Çünkü Muzaffer'in fiyatları diğer satıcılara göre daha yüksekti. Bundan dolayı bu sefer zarar etmek üzereydi. Akşama doğru fiyatları herkesten ucuz yapınca bir nebze de olsa kâr edebilmişti. Ama bu yeterli değildi. Bu seferki satış güzel geçmemişti. Pazara gelen sayısı da önceki haftalara göre azdı. Muzaffer haftaya balık satmak için yeniden gitti. Ama yine istediği gibi kâr edemedi. Ama eskiden istediği kâr elde edebiliyordu hem de fazlasıyla. Ne olmuştu? Acaba satışı beceremiyor muydu? Neden eskisi gibi kâr elde edemiyordu. Muzaffer o gün fiyatları herkesten yüksek verince o günden sonra tezgahına gelen müşteriler de iyice azalmıştı. Ama Muzaffer fiyatları ucuzlatmıştı. Artık eski fiyatları satıyordu. Sadece Muzaffer böyle değildi. Diğer balıkçılar da böyleydi ama bir balıkçı hariç: Fikri. Fikri; az ile yetinen, kanaatkâr biriydi. Çok malın hesabını Allah'a nasıl vereceğini düşündüğü için balıkları ucuza satardı. Durum böyle olunca Muzaffer ve diğer balıkçılar kâr elde edemez olmuşlardı. Tıpkı Fikri gibi Muzaffer ve diğer balıkçılarda fiyatları ucuzlattılar. Muzaffer artık eskisi gibi güzel kâr etmeye başladı. Muzaffer daha fazla balık tutabilmek için bir tane balıkçı teknesi aldı. Böylece iki tane balıkçı teknesine sahip oldu. Bir tanesi babası Fatih Bey'den kalmıştı. Muzaffer aldığı yeni tekneyle daha fazla balık tutuyordu. Yeni aldığı tekneyi en çok güvendiği işçisi aynı zamanda babasının da işçisi olan Erhan'a vermişti. Erhan; kel, kısa boylu, biraz zayıf biriydi. Bir gün Muzaffer balık tutmak için 15 işçisi ile denize açılmıştı. Hava durumu iyi gösteriyordu. Ancak hava bir anda bozmuştu. Dalgaların sayısı arttı ve çok şiddetlendi. İşçiler geri dönelim dese de Muzaf-

fer kabul etmedi. Çünkü geri dönmek demek paranın yarın az gelmesi demektir. Paranın az gelmesi demek Muzaffer'in hayallerine gölge düşürecekti. Yıldırımlar birbiri ardına düşüyordu. İşçiler alabora olacağız geri dönelim dese de Muzaffer dinlemedi. Gözünü paradan başka bir şey görmüyordu. Havanın gidişatı iyice kötüleşiyordu. Yıldırımlar daha da sıklaştı. Dalgaların boyu da iyice artmıştı. Derken boyu 2 metreye yakın dev bir dalga Muzaffer'in yeni aldığı tekneyi batırdı. İşçiler yüzerek kıyıya çıktılar. Ama Muzaffer ve Erhan ortada yoktu. Acaba ikisi de ölmüş müydü? İşçiler ne yapacaklarını şaşırılmıştı. Derken denizde bir karartı görüldü. O Muzaffer idi. Muzaffer yüzerek kıyıya geliyordu. İşçiler çok mutlu olmuştu. Aynı zamanda öfkeliydiler. Dalga iki gemiyi de batırmıştı. Muzaffer üzüntüsünden ağlıyordu. Erhan hala ortalıkta yoktu. Fırtına biraz dinmiş olsa da bütün herkes çok endişeliydi. Herkes Allah'a dua ediyordu. Elden başka ne gelirdi ki. Ama Erhan hâlâ ortalıkta yoktu. Hemen sahil güvenliğe haber verdiler.

Muzaffer kendini çok suçlu hissediyordu. Fırtınadan eser kalmamıştı. Sahil güvenlik aramalarını iyice arttırdılar. Ve mutlu haber gelmişti. Evet Erhan baygındı ama kalbi atıyordu. Herkes Allah'a şükrediyordu. Herkes şimdi sevinçten ağlıyordu. Muzaffer işini batan gemileri ile beraber kaybetmişti. İşçiler:

-Biz sana demedik mi geri dönelim diye? Bu yaptığın ile hem bizi hem kendini zor duruma soktun. Senin para hırsın yüzünden mahvolduk. Bizi dinlesen ne olacaktı? Böyle daha mı iyi oldu? Neredeyse bir insanın canına bedel olacaktı. Ne halin varsa gör.

Muzaffer hiçbir şey diyemedi. Çünkü işçiler haklıydı. İşçiler teker teker Muzaffer'in yanından ayrıldılar. Muzaffer ne yapacağını bilemez halde evine gitti. Gerze'de kaldığı her vakit ona o feci olayı hatırlatıyordu. Muzaffer ailesinin tek çocuğu olduğu için anne ve babasının bütün mirası onlar öldükten sonra Muzaffer'e kalmıştı. Muzaffer'in annesi Nur Hanım'ın Çorum'da bozkırda bir evi vardı. Muzaffer bunu bildiği

için o eve yerleşmek üzere Gerze'den ayrıldı. Yaklaşık 4 saat süren yolculuğun ardından o eve vardı. Çok üzgündü. Çünkü paragözlüğü yüzünden iki gemisini kaybetmişti. Hayalleri de suya düşmüştü. Ama son pişmanlık fayda vermiyordu.

Bu evin kocaman bir bahçesi vardı. Muzaffer bu evde yaşayıp bahçeye ektiği şeyleri satarak geçinmeye karar verdi. Şehre gidip bir sürü tohum aldı ve bunları bahçesine ekti. Muzaffer artık çiftçilik yapmaya başladı. Ancak Muzaffer balıkçılığı daha çok seviyordu. Balıkçılığı severek yapıyordu. Hem burada yapayalnızdı. Gerze'de öyle miydi? Gerze'deki evi buradakinden daha güzeldi. Buradaki evin duvarları rutubetliydi. Ev çok eskiydi. Bahçesi Gerze'deki evinden büyüktü ama

Muzaffer Gerze'yi daha çok sevmişti. Muzaffer burayı hiç ama hiç sevmemişti. Her yer sarı otlar ile doluydu. Neredeyse hiç yeşillik yoktu. Oysa Gerze öyle miydi? Masmavi deniz ile yemyeşil ormanlar görsel şölen oluşturuyordu. Muzaffer hâlâ çok üzgündü. Gemilerinin batması gözünün önünden gitmiyordu. Muzaffer kendini iyice çiftçiliğe vermişti. Çünkü her boş anında aklına teknelerinin batması geliyordu. Geceleri kâbus görüyordu. Muzaffer'e artık hayat dar geliyordu. Muzaffer ne yapacağını bilemiyordu. Yaşamak sanki anlamsız gibi geliyordu. Acaba intihar mı etmeliydi? Neredeyse birinin ölümüne sebep olacaktı. İntihar etmek bile aklına gelmişti. Psikolojisi alt üst olmuştu. Bir anda bütün birikimi, emekleri yok olmuştu. Ama intihar etmenin çok günah olduğunu bildiğini için buna cesaret edemedi. Bu olayın etkisinden kurtulamadı ve üzüntüsünden inme indi.

Hastaneye kaldırıldı ve yoğun bakımda 1 hafta hayat mücadelesi verdi. Ama hayat mücadelesine yenik düştü ve vefat etti.

bulgur pilavı eren kocabaş

Günlerdir bitmek bilmeyen bir yolculuk sürüyordu. Zaten yeniçeri olduğundan beri tatil yüzü görmemişti. Tahta yeni çıkan padişahın sefer isteği Fatih'in kadar fazlaydı ama insanın bir dinlenmesi gerekiyordu, fakat gel de bunu padişaha anlat, anlat da kelle gitsin. Adamın duruşu, bakışları, giyinişi, kılıcı hatta pabucu bile sertti, disiplinliydi ve korkutucuydu.

Seferler, çok garip yerleydi. Daha önce duymadıkları melodiler, koklamadıkları kokular, görmedikleri yapılar, akla hayale sığmayacak hayvanlar, tatmadıkları tatlar tadıyorlardı. Yeniçerilerin yeni merak tufanı bulgur pilavıydı. Söylenene göre bin bir baharatla harmanlanır, en tatlı biberlerle karıştırılır, yoğurtla yendiğinde serinletir sade yendiğinde içini ısıtır, ne sert ne de yumuşak, etin yanında iyi gider. Say say bitmez bu söylentiler yeniçerileri o kadar gaza getiriyordu ki bazıları rüyalarında bulgur pilavı görüyor, ağzının suyuyla boğuluyor ve uykusundan can havliyle uyanıyordu. Bunu duyan Padişah orduya kızmadı, aksine bu hoşuna gitmişti. Ordunun gaza gelmesi demek daha kısa zamanda daha çok yol demekti. Zaten bu seferin de kilit noktası buydu.

Bir dönem tüm cihana diz çöktüren Moğollar bile bu uçsuz bucaksız ıssız çölde mağlup olmuştu. Zaten bundan sonra da o çölü geçebilecek bir Cihan-gir olamayacaktı.

Ordu öyle hızlı yol kat ediyordu ki günün başından sonuna iklim değişiyor, güneş günlerce sabit kalıyordu ya da askerlere öyle geliyordu.

Günlerce yolculuk sonunda meyvesini vermişti.

Mehmet, yeniçerilerin sancak birliğindeydi, Mehmet'in görevi canı pahasına bile olsa surlara tırmanıp düşmana psikolojik üstünlük kurmak için Osmanlı sancağını surun en yüksek yerine dikmekti. Öyle basit ve gereksiz olarak görülen bu hareket düşman safına korku salıyor, düşmanı teslimle savaş arasında bırakıyor, Osmanlı yiğitlerine karşı hiçbir hamle yapamadan yitip gidiyorlardı.

Mehmet aynı zamanda Enderun mektebi Mimarlık mezunuydu. Bu sayede surların zayıf noktalarını bir bakışta tespit ediyordu. Bu kabiliyeti sayesinde Padişah tarafından elçi heyetiyle birlikte düşman kalesine yollanıyor Mehmet heyetle birlikte düşman kalesindeki zayıf noktaları tespit ediyordu. Bu sayede Padişah'tan kese kese bahşiş alıyor, bu da Mehmet'in iş aşkını harlıyordu.

Padişah, Mehmet'i çadırına çağırdı. Mehmet, emin adımlarla Padişah'ın çadırına giderken tüm yeniçeriler bu durumu kutluyorlardı. Çünkü Mehmet'in çadıra gitmesi demek, göreve gitmesi demek, yakınlarda düşman suru var demekti. Mehmet, Padişah'ın çadırına girdi.

Mehmet çadıra girdi, girdiği gibi masanın üstünde duran sur krokisini incelemeye başladı. Sur çok mu büyüktü yoksa surun krokisi mi büyüktü ama yok içindeki evlerden anlaşılıyor ki bu bükük çizilmiş bir kroki değildi aksine normal ölçeğin 5 katı büyüklükteydi. Mehmet hayranlıkla krokiye baktı, hayran olmamak elde değildi bu kale suru bir mühendislik harikasıydı.

-Eee ne düşünüyorsun Mehmet?

-Efendim bu sura pata küte dalmak asker ve top ziyanından başka bir şey değildir. Bana sorarsanız tek şansımız surun zayıf noktalarını tespit etmemdir.

-Mehmet, sana hayranım hem askersin hem de bilim adamı.

-Teşekkürler Padişahım.

Dedi ve Padişahın huzurundan ayrıldı. Yeni Padişah sadelikten yanaydı. Her şeyde sadeydi Öyle şatafatlı sözleri sevmezdi. Aynı bir asker gibiydi, kırmızı kaftanını çıkarıp orduya karışsa yeniçerilerin arasında kaybolurdu. Bir padişahın böyle davranması normal değildi, şu ana kadar görülmemiş bir şeydi. Hayatının hiçbir saniyesi boş değildi. Her zaman bir şey yapıyordu.

Mehmet çadırına geçti. Yarının heyecanı ile bir süre uyuyamadı, kafasını yatıştırınca uyudu. Günün ilk ışıklarıyla uyandı, sağlıklı bir şekilde uyandığı

için şükretti, şükretmesinin sebebi çölün ikliminin dengesi yoktu gündüz kavuruyor geceleri donduruyordu. Metabolizması zayıf birinin kaldırabileceği bir iklim değildi. Öyle de olmuştu ordu yoldayken sayısız yeniçeri hastalıktan kırılmıştı.

Mehmet birkaç hurma, biraz da kahvaltılık atıştırıp elçi heyetiyle kalenin yolunu tuttu. Kale ufukta görüldüğünde öğlen olmuştu. Elçi heyetinin başı Ahmet Paşa kale güvenliğiyle görüştü, bir süre sonra kale valisinden izin gelince topyekûn kaleye girdiler.

Kale dıştan görüldüğü gibi muhteşemdi. İnsan soydaşlarının böyle maharetlere sahip olmasına hayran kalıyordu. Sonunda kale valisinin mekanına geldiler. Kale valisi destur verdiğinde Ahmet Paşa önderliğinde Kale valisinin makam odasına girdiler. Mehmet makam odasını bir güzel inceledi. Bu, Yavuz'un tam tersiydi; utanmasalar yerlere bile altın mermer döşeyeceklerdi Kale valisi, kale valisi değil sanki hükümdardı. Böyle şatafatlı ve gösterişli işlemler insanın gözünü alıyordu. Ahmet Paşa, Padişah'ın fermanını okudu, anlaşılacak öyle sert bir ferman değildi. Kale valisi kalede gözetim altında bir gün kalabileceklerini söyledi. Ahmet Paşa geceledikten sonra gitme sözüyle kale valisinin makamından ayrıldı, Mehmet'te Ahmet Paşa'nın peşine düştü.

İkinci olmuştu, Ahmet Paşa'yla şehrin en büyük camisine girdiler. Cami cami değil kuyumcu dükkanydı, her yer altındı, insan namazına odaklanamıyordu. Mehmet ülkesindeki camilerin sadeliğine şükrederek farzı kıldıktan sonra çıktı. O gün de şanslarına halk pazarı vardı. Halk pazarında birçok şey satılıyordu. Altın kolyeler, hatt yazıları, kuru yemişler, meyveler, sebzeler, köleler, envai çeşit baharat... Her türden şey vardı. Ama Mehmet'in burnuna inanılmaz bir koku takıldı, bu rüyalarındaki kokuydu. Bu koku kesinlikle bulgur pilavının kokusuydu, bu başka bir yemeğe ait olamazdı, inanılmaz bir kokuydu. Kokuya doğru koşar adım yola koyuldu. Lokantanın yanına geldiğinde

içeri girdi ve kendine bir bulgur pilavı söyledi. Bulgur pilavı altın tabakta geldi yanında da büyük bir kasede yoğurt, yoğurt ne ekşi ne de cıvıktı, tam orandıydı. Bulgur pilavının bir sürü türü vardı fakat o sebzeli olanından istedi. Kokusu inanılmaz güzeldi, anlattıkları gibi kokuyordu. Bulgur pilavının kenarına bir kaşık yoğurt döktü, bir kısmını karıştırdı, kaşığı acelece ağzına soktu. Hava kavurucuydu, bin köle birleşip Mehmet'i yelleseler bile bu kadar serinletemezdi, inanılmaz bir şeydi. Dondurmadan daha fazla serinletiyordu. Bulgur da dendiği gibi ne sert ne de yumuşaktı damakla dilin arasında ezip, dişleriyle çiğneyerek yutuyordu, inanılmaz bir lezzetti, bu lezzet ölüyü diriltecek kadar güzeldi adeta hayatına yeni bir anlam katmıştı. İki tabak daha yedi ve konaklayacakları yere doğru yol aldı.

Gece çöktüğünde yanına Ali'yi de alarak nöbetçilere görünmeden surları keşfe çıktı. Surlar krokideki gibiydi ancak bazı kısımları güçlendirilmişti. Ancak bazı kısımları zayıf kalmıştı fakat zayıf noktası bile çoğu surdan daha güçlüydü tüm suru turladıklarında güneş ilk ışıklarını vermeye başlamıştı ama surda gedik açılabilir zayıf bir kısım yoktu. Bunu Padişah'a nasıl söyleyecekti ancak sorun bir kısmında fazla güçlendirilmişti, bunun sebebi neydi acaba bunun sebebi neydi aklına bir fikir geldi bu güçlendirilmiş kısmının altında bir şey vardı ya da surlar fazla aceleyle güçlendirilmiş olduğundan burası 2. güçlendirme aşamasında ya-

rım kalmıştı fakat bu çok fazla güçlendirilmiş kısım surun temeline çok fazla yük bildiriyordu eğer bu kısım çökerse surun diğer kısımları domino taşı gibi takır takır döküleceğine emindi fakat bunu bir delile dayandırmalıydı. Ali'ye topların nereye ateş edileceğini işaret eden bir kroki verdi ve güçlendirilmiş kısmının altına gitmeye karar verdi. Ali'ye konaklayacakları yere gitmesini eğer ki 2 saatte gelmezse kaçmalarını söyledi. Yakın bir kanalizasyondan güçlendirilmiş kısmın altına girdi fakat burası çok karanlıktı, zor günler için sakladığı kandilini yakıtığında oda bir anda parladı kandil daha kendini aydınlatamayacakken etrafı mücevher ve altın dolu olduğu için tüm odayı aydınlatıyordu. Birinci tahmini tutmuştu o kadar fazla altın ve mücevher vardı ki altınların içine atlasan içinde boğulmak kaçınılmazdı. Mehmet ceplerini mücevher ve altınla doldurarak kanalizasyondan çıktı. Konakladıkları yere geldiğinde daha 1 saat bile olmamıştı. Öğleden önce yola koyuldular; Padişah çadırına geldiklerinde ikinci vaktiydi Padişah'a hangi kısımların toplanacağını izah etti padişah haklı olarak;

-Sen beni aptal yerine mi koyarsın, diğer zayıf kısımlar varken neden en güçlü kısım için top ziyan edelim?

-Hayır efendim, en güçlü kısım aceleyle güçlendirilmiş olduğundan mütevellit temele fena şekilde yük bindiriyor eğer ki bu yük bir anda ortadan kalkarsa surlar tek topla yerle yaksan olacaktır.

-Yani bu kısım bir mihenk taşı diyor-sun ha ama neden bu kadar güçlendirilmiş daha önemli noktalar varken neden bu kısım?

O sırada Mehmet cebindeki altın ve mücevherleri masanın üstüne döktü.

- Bu altınlar ve mücevherler bizzat bu kısmın altından alındı.

Padişah gururlanarak

-Devlet-i Aliyye-i Osman senin gibi askerlere sahip oldukça öyle kolay kolay sırtı yere gelmez.

3 gün sonra Yavuz'un ordusu kale yakınlarında görüldü. Yavuz kale valisi ile konuştu, kale valisi kaleyi savaştan vermeyeceğini söyledi. Sonunda savaş başladı. Toplar yarın yokmuş gibi ateşleniyor, surlardaki düşman mancınıkla Osmanlı ordusunun düzenini bozmaya çalışıyordu. 2 günün sonunda en güçlü kısım yıkıldı, sonrasında surlar saman balyasına döndü. Bir küçük toplar surları yerle yeksan ediyordu. Düşman neredeyse savunmasız hale geldiğinde Yavuz surlara çıkartma yaptı. Mehmet ve silah arkadaşları Osmanlı sancağını en yükseğe diktiler ve çıkartma yapıldıktan 3 saat sonra kale valisi kaleyi Yavuz'a teslim etti tüm orduca kalede 3 gün 3 gece kutlama yapıldı.

Her bir asker bıkana kadar bulgur pilavı yedi. Kale valisinin tüm hazinesi orduya dağıtıldı. Ordu bu motivasyonla Memlukleri çok kısa sürede tarihten sildi.

<https://www.milliyet.com.tr/molatik/hayat/dogu-ekspresi-hakkinda-mutlaka-bilmeniz-gerekenler-89850>

doğu ekspresi

mustafa güven

Erzurum'da yaşayan Üveys yeni bir kış gününe uyandı. Dışarıda hafiften kar yağıyordu. Ertesi gün ailesine kavuşacağı için heyecanlıydı. Okumak için geldiği Erzurum'dam sıkılmış, burnunda tüten memleketi yani Kars'ı ve ailesini, özellikle kardeşi Rojda'yı çok özlemişti. Üveys yatağından kalktı, silkelendi, elini yüzünü yıkadı, laptopunu aldı ve yarın için biletlere bakındı. Gözüne hem uygun hem rahat gelen Doğu Ekspresi'ni kestirdi ve kendine bilet aldı. Yarın için bavuluna kıyafetlerini tıktırdı ve hazırlandı. Kardeşi için aldığı hediye için özenle poşetine koydu. Toparlanırken gün hızla geçti ve uykusunu almak için erkenden uyudu. Ertesi gün saatini 19.00'a kuran Üveys alarmıyla uyandı. Üstünü başını giydi, dünden hazırladığı eşyaları yanına aldı ve yola koyuldu. Zamanında garaja vardı. Mola için orada bekleyen Doğu Ekspresi'ne bindi, ne zaman kalkacağını öğrenmek için görevliye yöneldi:

- Üveys: Tren ne zaman kalkar?

- Görevli: Birazdan, 5-10 dakikaya kalkar.

- Üveys: Sağ olun.

Üveys yerine yöneldi ve yerini aldı. Heyecanla kardeşini aradı ve trenin birazdan kalkacağını haber verdi. Aradan zaman geçti, tren kalktı ve ilk olarak Erzurum'un ilçesi olan Horasan'a yöneldi. Üveys o sırada kulaklıklarından müzik dinlemekle meşguldü. Horasan'a varınca tren bir anda durdu. Görevliler telaşlı, insanlar merakla bakınıyordu. Üveys kulaklığını çıkardı ve görevli kişiyi durdurup sordu:

-Üveys: Tren neden durdu?

-Görevli: Yolumuzun üstüne bir çığ düşmüş yol açılıncaya kadar tren hareket edemeyecek.

Üveys bozuldu, toparlandı, ne kadar orada kalacağını bilmiyordu. O sırada trenden bir anons sesi yükseldi: "Sevgili yolcularımız yolumuzun üstüne bir çığ düşmüştür en kısa zamanda yol açıldığında yolumuza devam edeceğiz lütfen telaşlanmayın".

Ve o uzun bekleyiş başlar, bir saat, iki saat zaman akıp gider ama yollar hala

açılmamış, yolcuların içi sıkılmaya başlamıştı. Üveys'i ailesi aradı çığ düştüğü için telaşlanmışlardı. Üveys ona söylenenleri ailesine aktardı ve iyi olduğunu söyledi. Aradan 5 saat geçtikten sonra tık yoktu. İnsanlar acıkmaya başlamıştı, bebeği olanların çocuklarının ağlama sesleri duyuluyordu. O sırada servise çıktılar ve ikramları yolculara dağıtmaya başladılar. Tabii ki bu çözüm değildi. Artık hava ağarmış, gün doğmuştu. Üveys bu süre boyunca uyudu.

Bu uzun bekleyiş 12 saatin sonunda son buldu. Tren hala hareket edememişti, fakat yolcular tahliye edilmeye başlandı ve kara yoluyla gitmeleri gerektiğine dair karar kılındı.

Üveys bavulunu, poşetini aldı ve hazır olan otobüslerden birinde bindi. Yolculuk edecek hali yoktu ama mecburen otobüse bindi ve Kars'a ulaştı. Ailesine zar zor da olsa kavuştu. Başına gelen talihsizlikleri ailesiyle yemek eşliğinde paylaşacağı için yine de mutluydu

septisizm üzerine eray alkan

Bismillahirrahmanirrahim

Şüphe etmek bir hastalık mıdır?

Yoksa şüphe etmeyen herkes rasyonel olmayan akılsız birer kimse midir?

Bu bence şüphe deyince ne anladığımız ile alakalı. Tabii ki sofistlere, bazı emprilere göre şüphenin her türlü, konusundan bağımsız olarak rasyoneliktir. Bazı kimselere göre ise metodik yani hakikate ulaşmak için bir araç olarak kullanıldığı takdirde yapılması akıllıca olandır ancak her halükarda asla tavsiye edilmeyen, herkesin Gazali gibi işin içinden çıkamayacağı bir durumdur. Buna örnek olarak ünlü Razi ve Kant krizinde 40'lı yaşlarında aklını yitiren kişileri örnek gösterebiliriz. Ancak tabii ki bu konuda da işin içinden başarıyla sıyrılan istisnalar mevcut. Mesela Descartes aklını yitirmemişti. Aslında o, şüpheyi asla atlatılması gereken bir hastalık olarak görmüyordu. O sadece onu bir metod olarak tanıyordu ve yaşadığı çağ; Aristoteles, Farabi, İbn Sina, Aquinas gibi devlerin kurduğu metafizik temelli ilimler hiyerarşisinin yıkıldığı, yani metodların birer birer ortadan kaldırıldığı ve yerine daha iyi metodlar oluşturulmaya çalışıldığı bir çağdı. Ve bu metod, bulunduğu durumda gayet yeterli gibi duruyordu. Ancak burada sıkça metod diye nitelendirdiğimiz şey belki de gerçekten hastalıktır. Descartes bu hastalığı, sırf hastalık olarak görmediği için atlatmıştır. Burasını bilmiyorum ancak İmam Gazali'nin bunu nasıl karşıladığı daha farklı bir konu. İmam ise şüpheyi belli ki bir hastalık olarak görüyordu ve onu asla yaşamak istemediği ve bir an önce kurtulmak istediği bir durum olarak gör-

müyordu. Ve bunu atlattığında ise olan her şeyi Allah'ın kalbine bir nur atması olarak yorumlamıştı. Belki de eninde sonunda Descartes ile aynı cevaba ulaşmıştı. Ama yine de hastalık olarak tanımladığı bir durumdan kurtulmuş ve olan her şeye rağmen peygambere bağlılığını var gücüyle sürdürüyordu.

Toparlayacak olursak metod olarak şüpheyi kullananların büyük çoğunluğu şüpheyi hakikate varmak için bir araç olarak veya atlatılması gereken bir engel olarak görüyordu. Diğer şüpheci-ler ise şüpheyi araç olarak değil amaç olarak gören, hakikate asla ulaşamayacağını savunan ve şüpheyi atlatılması gereken bir durum değil daima beraber olunması gereken bir hal olarak gören eski zamanlarda adları sofistler olarak geçen bir gruptur.

Peki İlkçağdan günümüze kadar varlıklarını daima sürdüren yani neredeyse her medeniyette adları geçen ve daima ciddiye alınan bu kuşkucular acaba aramızdaki en rasyonel grup mudur? İddiaları nedir?

Aslında kuşkucuların bu iddialarını anlayabilmek için felsefe tarihinin en önemli sorunu olan zihin gerçeklik problemine kısaca değinmeliyiz. Kant'ı Kant yapan saf aklın eleştirisi, David Hume'u dev isimlerin arasında öne çıkaran eseri insanın anlama yetisi üzerine inceleme gibi eserler temelinde bu problem yatan eserlerdir. Probleme gelince biz zihin deyince ruh, bilen özne vb. benzer birçok şeyi düşünebiliriz. İnsan aklını da düşünebiliriz. Gerçeklik deyince de dış dünyayı kastediyoruz. Tabi buna eşyanın hakikati, dış gerçeklik, ezeli hakikatler ve ayan-ı sabite gibi vb. isimler türetebiliriz.

Şimdi biz bu dış gerçekliği reddeden yani eşyanın hakikati olmadığını, bu yüzden zihin ile gerçeklik arasında bir paralellik kurulamayacağını iddia edenlere sofist diyoruz. Gerçeklik hakkında agnostik kalıp zihnin gerçekliğe tekabülünde müsbet düşünenlere kuşkucu diyoruz. Yani bir grup eşyanın hakikati, sabitliği olmadığını, göreliliğin mevcut olduğunu diğer bir grup ise eşyanın sabitliğinin var olsa da var olmasa da bizim onu bulunduğu hal üzere bilemeyeceğimizi iddia etmektedir. Aslında felsefenin ve dini düşüncenin temel konusu üzerine soru sormaları onları hep ön plana atmıştır. Bu septikler Yunan düşüncesinde, Skolastik ve İslam felsefesinde hep ciddi bir grup olarak görülmüş ve kitaplarda onların hakkında uzun eleştiriler olmuştur. Mesela Razi Muhassal'ın ilk bölümünü neredeyse tamamen bu konuya ayırmış, Mebahis'te uzun uzun üzerinde durmuş, İbn Sina Şifa'da, İşarat'ta, Kadı Muğni'nin bir cildini teklif için ayırmış ve bu konuya derinlemesine dalmış, Kelam geleneğinin neredeyse her eserinde kendine yer bulmuştur. Peki bu konu hakkında sorumuz şu olmalıdır; Niçin antik zamanlarda, İslam'da yüzlerce sefer yüzleşilen bu probleme karşı sürdürülen realist tavır yerini modern Avrupa'da kuşkuculuğa bıraktı?

Diğer bir deyişle niçin zihnin dış dünyayı olduğu üzere algılayabileceğine dair olan inanç Avrupa'da yıkıldı? Belki buna cevap olarak bilimsel devrimi örnek verebiliriz. O zaman ki insanlar Aristoteles'in, İbn Sina'nın fizik sistemlerinin, bilimler hiyerarşisinin bir anda Newton ile birlikte yıkıldığını, Dünya merkezli evrenin olmadığını

öğrenince realizme olan inançlarını yitirmiş olabilir. Ancak yine de şunu söyleyebiliriz ki antik zamanlardan beri var olan ve şüpheyi amaç olarak gören septik tutum modern zamanlarda eskisine oranla daha fazla taraftar çekmiştir.

Şimdi şüpheyi amaç ve araç olarak görenleri açıkladığımızı göre şunu söyleyebiliriz ki metodik olmayan bir şüphe asla dinî düşüncenin kabul edebileceği bir olgu değildir. Zaten bu yüzden İslam'da Mutezile olsun, Harici olsun, Sufî olsun, Eş'ari olsun neredeyse bazı İmamî ekoller dışında eşyanın hakikatinin sabit olmadığını iddia eden bir grup yoktur. Bu durum diğer dinlerde farklılaşabilir. Hatta Katolik ve Protestan kesimler bile farklı düşünebilir veya Kudüs dışında yaşayan Yahudiler mesela Yemen Yahudileri bile ayrışabilir. Ancak İslam'da durum budur. Bu din kesinlik dinidir. Müphemlik içeren hiçbir usul selefin yorumlarında bile mevcut değildir, buna ek olarak peygamberin getirdiği şeriat neredeyse hiçbir olgu ile kıyaslanamayacak derecede güçlü bir kesinliğe sahiptir. Burada kesinlik derken asla mantığın temel kaidelerine uygunluğu yani matematiksel denklemler gibi şeyleri kastetmiyoruz ki genel kanaat bize asla epistemik güvenilirliğin mantıksal olgulara bağlı olduğunu söylememektedir. Modern dünyada sosyal olguların kullanıldığı sosyal bilimler çoğu bilim felsefecisine göre asla pozitif bilimlerden geride değildir. Bizler ise peygamberin getirdiği haberi delillendirken sosyal bilimlerden yararlanmaktayız. Ancak dinî geleneğin neredeyse birçok konusunun ise mantıksal olduğunu belirtmek istiyorum. Son olarak sizler bu anlattıklarımın isterseniz analitik geleneğe karşı durmamız gerektiği sonucunu çıkarabilirsiniz. Ancak ben bir mistiğin, fıkıh veya kelam aliminin veya metafizikçinin bir matematikçiye nazaran veya bir hadis imamının bir fizikçiye nazaran daha rasyonel olduğunu düşünüyorum.

dinler tarihi

ömer yayla

Dinler tarihi, dinleri benzer ve farklı yönleri ile karşılaştırmalı olarak inceleyen bir bilim dalıdır. Bu bilim dalının temelinde karşılaştırma, tarih ve din olmak üzere üç olgu bulunmaktadır. Bunlardan karşılaştırma kelimesi bu bilim dalının genel metodunu belirtir. Tarih kelimesi bu bilimin bir tarih bilimi olduğunu, din ise bu bilimin konusunun din olduğunu ifade eder. İnsan hayatında özel bir yere sahip olan dinleri konu edinen tarih branşına da "karşılaştırmalı dinler tarihi" veya sadece "dinler tarihi" denir.

Din bilimleri, dinlere inceleme konusu bir nesne olarak yaklaşan bilim dallarından oluşan gruba verilen isimdir. Dinlerin savunmasını yapan bilimlere ise "ilahiyat bilimleri" denir. Bu bakımdan din bilimleri ile ilahiyat bilimleri birbirine karıştırılmamalıdır. Din bilimleri, yeryüzünde var olmuş bütün dinleri doğuşundan gelişmesine ve yok olmasına kadar her yönüyle inceleme konusu yapar. Dinlerin kaynakları, inanç, ibadet ve ahlak sistemleri, kurumlarının oluşum süreçleri gibi bütün şekil ve tezahürler din biliminin ilgi alanına girer. Ayrıca dinî değerler, tecrübeler, idealler, beklentiler, hisler, tavırlar, hayat ile din arasındaki bütün kompleks münasebetler, din ile bilim, edebiyat, felsefe, sanat, siyaset ve ahlak arasındaki ilişkiler, dinler arası karşılıklı tesirler, hatta ateizm gibi bütün hususlar din biliminin inceleme alanına girmektedir. Bu kadar geniş bir inceleme alanını, din bilimleri içinde yer alan alt

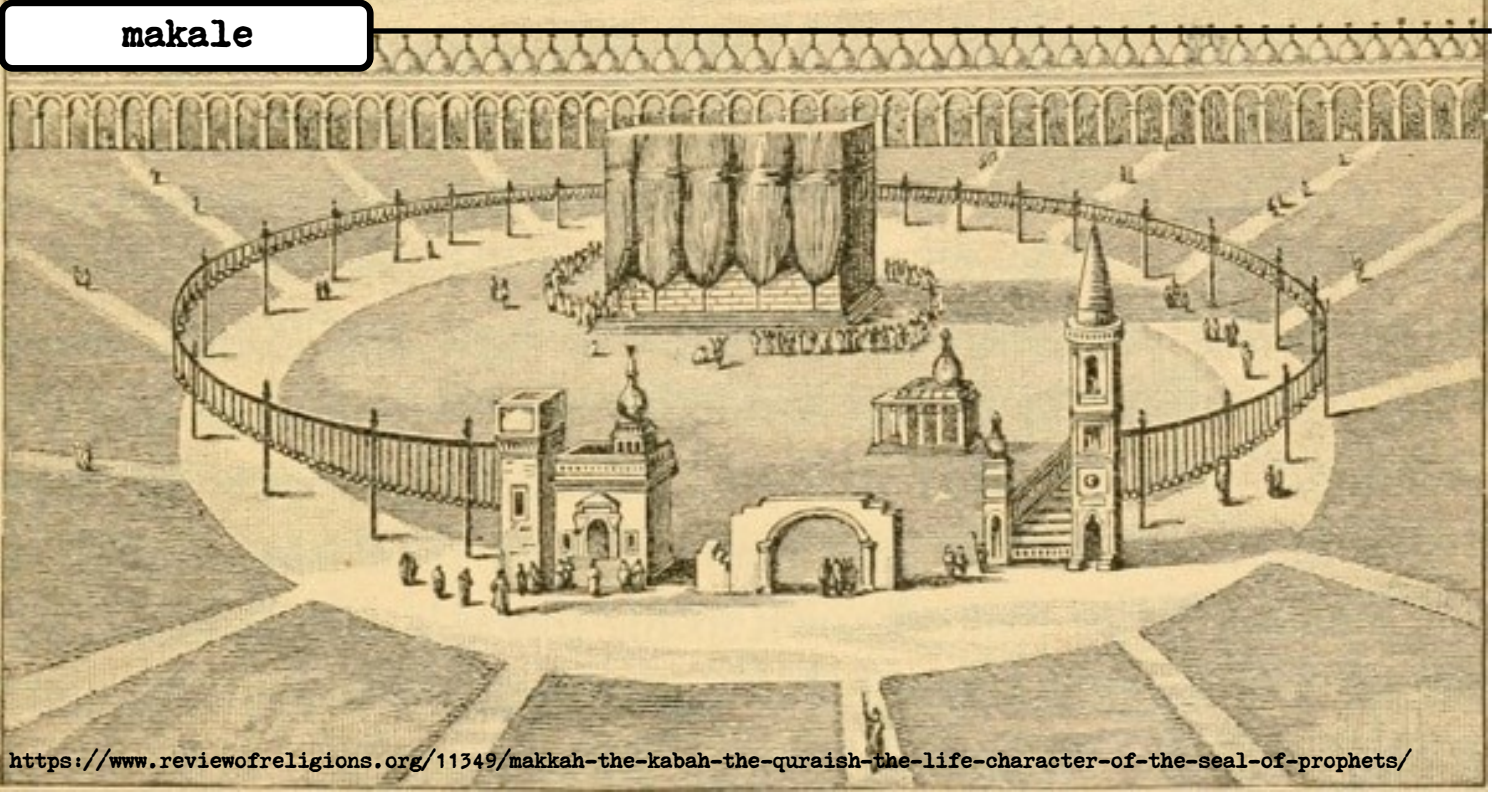
bilim dalları kendi aralarında paylaşmış bulunmaktadır. Dinler tarihi de bu bilim dallarından biridir.

KONUSU VE METODU

Dinler tarihi, tarih boyunca yeryüzünde var olmuş bütün dinleri tarafsız olarak karşılaştırmalı bir şekilde inceleme konusu yapan bir bilim dalıdır. Bu bakımdan, herhangi bir dinin savunmasını yapan ilahiyat bilimlerinden ayrılır. Bu bilim dalı, bütün dinleri aynı kategoride değerlendirir; dinleri üstünlük, gelişmişlik, doğruluk ve yanlışlık bakımından değerlendirmeye tabi tutmaz. Onları belli bir kalıba sokmaya çalışmadan oldukları gibi inceler. Birden fazla dini inceleme konusu yaptığı için bu bilim dalı İslam tarihi, Hristiyanlık tarihi gibi sadece bir dinin tarihini inceleme konusu yapan bilim dallarından da ayrılır.

Her disiplinin belli bir özel konusu vardır. Dinler tarihinin konusu da yeryüzünde var olmuş bütün dinlerdir. Beşeri kültürün çeşitli halkalarında uzun zaman yaşamış ve daha sonra çeşitli nedenlerle ortadan kalkmış dinler de dahil olmak üzere bugün yeryüzünde yaşamakta olan bütün dinleri inceleme konusu yapar. Bu incelemede dinlerin doğuşlarını, gelişmelerini, birbirleriyle etkileşimlerini, karşılaştırmalı tarihlerini, inanç, ibadet ve ahlak sistemlerini, dinî kurumlarını, kültürlerini ve mezheplerini ele alır.

Dinler tarihinin temel metodu, tarihî-karşılaştırmalı metottur. Dinler tarihi

<https://www.reviewofreligions.org/11349/makkah-the-kabah-the-quraish-the-life-character-of-the-seal-of-prophets/>

dinlerin doğuşu, gelişmesi, yok olması gibi konularda tarihî-karşılaştırmalı metoda başvurur. Bu bilim dalı, felsefe gibi zihinsel kurgularla dinî olguları yorumlamaya kalkışmaz. Malzemesini daima tarihten, yaşanan ve tecrübe edilen hayattan alır. Tarihî-karşılaştırmalı metodu kullanarak bir dinin veya dinlerdeki bir fenomenin nasıl ortaya çıkıp şekillendiğini ortaya koyar. Örneğin Hristyanlıktaki teslis inancının oluşumunun tarihî sürecini Hristyanlığın irtibatta bulunduğu diğer dinlerdeki Tanrı anlayışıyla karşılaştırarak ortaya koyar. Bu tarihî-karşılaştırmalı metodunun dışında fenomoloji ve yorumsamacılık metodlarını da kullanır. Tarihî-karşılaştırmalı metotla derleyip yapısını oluşturduğu olguları fenomenolojik metotla sınıflandırır. Daha sonra yorumsamacı metoda başvurarak bu fenomenlerin yapısını anlayıp yorumlamaya çalışır. Dinler tarihi, bu işlemler esnasında başka bilimlerin metodlarını da kullanır.

Filoloji, antropoloji, epigrafya, etnoloji, arkeoloji, mitoloji, sosyoloji ve psikoloji gibi bilimlerin verilerinden faydalanır. Özellikle filoloji bilimi, dinî metinlerin analizinde, anlaşılmasında ve sınıflandırılmasında dinler tarihine önemli katkılarda bulunur.[1]

Günümüzde insanlar ve toplumlar, birbirleriyle yakın ticari, iktisadi, siyasi, kültürel, askeri ve dini ilişkiler içindedir. Bu ilişkilerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi, dini inançların bilinmesine bağlıdır. Seyahat, basın-yayın ve internet gibi iletişim alanındaki gelişmelere bağlı olarak, insanların birbirleri hakkında bilgi edinme imkânları artmış, diğer inançlar ve hatta geçmişteki insanların inançları merak konusu olmuştur. Bunların yanında dinler arası rekabet, misyoner faaliyetleri, dinler arası ilişkiler, diyalog çalışmaları insanları kendi dinlerini ve diğer dinleri daha iyi öğrenmeye yöneltmiştir. Dinler Tarihi, dinleri objektif biçimde ortaya koymayı hedefleyen bir bilim dalıdır. Dinler Tarihi sayesinde din olgusu karşılaştırmalı olarak daha iyi anlaşılabilir. Özellikle Dinler Tarihinin kaynakları ve verileri diğer dini bilimler alanında yapılan çalışmalara malzeme temin eder. Dinler Tarihi çalışmaları günümüzde, diğer ilim dalları arasında önemli bir konumdadır. Doğu-Batı yakınlaşmasında, dinler arası ilişkilerde, artık Dinler Tarihi bilgisi ve kültürü inkâr edilemez bir yere sahiptir.

Modern Dinler tarihi çalışmalarının başlangıcı bir buçuk yüzyıla yakın bir süreye dayanır. Bu dönemi İslam Âlemindeki ve Batı'daki bazı çalışmalar hazırlamıştır. İslam Âlemindeki Dinler

Tarihi ile ilgili ilk kaynak olarak içinde Yahudilik, Hıristiyanlık, Haniflik, Sâbiilik, Mecusilik ve Putperestlikten bahsedilen Kur'an-ı Kerim sayılmalıdır. İslam'ın ortaya çıktığı ilk dönemde İslam dünyasında dini tartışmaları ihtiva eden "makaleler", müteakiben diğer dinlerle ilgili "reddiyeler", fırkamezheplerle beraber diğer dinlerden de bahseden "el-fırak (fırkalar)", "er-red", "ed-diyanat" ve "el-milel" tarzında eserler, ayrıca karşılaştırmalı Dinler Tarihi alanında da kayda değer çalışmalar ortaya çıkmıştır. İslam Âleminde Dinler Tarihi alanında çalışma yapan meşhur olmuş isimlerden bazıları el-Bağdadi, el-Bakillani, İbn Hazm, Şehristan'dır.[2]

İSLAM, HİRİSTİYANLIK VE YAHUDİLİKTE DİN

İslam'da din kelimesi, Kur'an-ı Kerim'de farklı üç türeviyle birlikte doksan beş yerde geçmektedir. Din kelimesi Kur'an'da; zül, yönetme-yönetilme, itaat, hüküm, tapınma, tevhit, İslam, şeriat, hudut, âdet, ceza, hesap, millet olarak farklı anlamlarda kullanılmıştır. Kullanım itibarıyla Kur'an'da din kavramı dört sınıflamayı kapsamaktadır. Bunlardan ilki; ceza, mükâfat, hüküm ve hesaptır. İkincisi, itaat, ta'at, teslimiyet, hizmet ve iba-

dettir. Üçüncüsü, üstün gelme, hâkimiyet, zelil kılma ve zorlamadır. Dördüncüsü ise âdet, yol, kanun, şeriat, millet ve mezheptir. Kur'an'da geçen din kelimelerinin kavramsal çerçevesi; “yüksek bir otoriteye boyun eğme, o otoritenin emir ve yasaklarına uyma; bu emir ve yasaklara uygun yaşadığı takdirde mükâfat, aksi takdirde ceza göreceğine inanma şeklindeki bir hayat nizamına” karşılık gelmektedir. İslam'da din kavramını farklı şekillerde tanımlayanlar olsa da Seyyid Şerif Cürçânî (1340-1413); “akıl sahiplerini Peygamberin bildirdiği şeyleri kabule çağırın ilahi bir kanun” olarak tanımlamıştır. A. Hamdi Akseki (1887-1951) ise dini; “akıl sahibi şuurlu insanları, kendi irade ve arzularıyla hayırlı olan şeylere sevk eden, onların kemale erişmek üzere takip edebilecekleri ilahi bir kanun” olarak ifade etmektedir. Dinler Tarihi açısından din; “bir cemaatin sahip olduğu kutsal kitap, peygamber veya kurucu, Tanrı kavramını da genellikle içinde bulunduran inanç sistemi ve bu sisteme bağlı olarak yaptığı ibadet, yerine getirmeye çalıştığı ahlaki kurallar bütünü” olarak tanımlamaktadır. Batı dillerinde “Religio/Religion” kelimesiyle ifade edilen din kelimesi Hıristiyanlıkta; inanç, sistem, bağlılık, yükümlülük, tören, kurallar, kutsallık, tapınma biçimi ve kült gibi anlamlara gelmektedir. Religio/Religion kavramıyla üstün güce vurgu yapılmış, Tanrıya karşı saygı ve korkuyla ayin ve törenlerle ilgili kural ve davranışların yerine getirilmesi vurgulanmıştır. Religio/Religion kelimesinin köküyle ilgili iki farklı görüş vardır. Bu kavrama karşı ortaya konulan ilk görüş; “Relegere”den geldiği ve “yüce varlığa karşı görevini titizlikle yerine getirmek, bir şeyi görev edinmek, yeniden bir araya toplamak, ele almak ve yüksek sesle tekrar tekrar okumak” gibi anlamlardır. İkinci görüş ise “Religare” olarak; “bağlamak, yeniden bağlamak anlamına gelen ve insan ile Tanrı arasındaki bağ” ifade edilmektedir. Bu iki bakış açısının ihtiva ettiği anlamda “Religio/Religion” kavramına; “geleneğe belirlenip titizlikle korunan inanç ve uygulamalar bütünü” diyebiliriz. Yahudilikte ise din kavramı ilahi

yasalarla eş anlamlı olarak değerlendirilmektedir. “Dath, Abodath elohim, yir'ah ve emanath” gibi kavramlar dini ifade etmek için kullanılmıştır. Yahudilikte din için kullanılan diğer bir kavram da “Tora”dır. Günümüz Yahudiliğinde ve Rabbanî kaynaklarda kullanılan Tora; “din, eğitim, öğretim, ilim, şeriat, kanun, hüküm, mezhep, Musa'nın şeriatı, Musa'nın beş kitabı, Eski Ahidin tümü, teori, sistem” anlamlarına gelmektedir. Dinler Tarihinin ikinci kavramı olan “tarih”; Arapça bir kelimedir ve olayın oluş zamanını ortaya koymaktadır. Tarih kavramı; “toplumları/milletleri etkileyen, olayları zaman ve yer göstererek anlatan, bu olaylar arasındaki sebep-sonuç ilişkilerini gösteren bir bilim dalı olarak tanımlanmaktadır.” İnsanlık tarihindeki tüm dinleri ele alan Dinler Tarihi; “tarihi süreçlerini dikkate alarak dinleri, inanış, ibadet/uygulama, ahlaki koşulları ve kültürel özellikleri inceleyen” bilim dalıdır. Bu disipline göre dinleri iki farklı yaklaşım açısından değerlendirmek mümkündür. Bunlardan ilki olan tarihi yaklaşıma göre Dinler Tarihi; “tarih ve filoloji metotlarını kullanarak, dinleri doğuşundan gelişip yayılmasına, inanç ve ibadetinden uygulanış şekillerine kadar bütün alanlarını tarihi seyir içinde inceleyen bir disiplindir.” İkincisi olan karşılaştırmalı yaklaşıma göre ise Dinler Tarihi; “dinlerin diğer dinler ile münasebetlerini, benzer, ortak ve farklı olan hususlarını karşılaştırmalı olarak ele alan bir bilim dalıdır.

SONUÇ

İnsanlık tarihinin vazgeçilmez kurumu olan din, gün geçtikçe etkisini ve işlevini fazlalaştırmaktadır. Buna bağlı olarak günümüzde artan iletişim ve etkileşim imkânları, din ve tarih kelimelerinden oluşan Dinler Tarihinin ve bu disipline ait metot çalışmalarının da önemini arttırmıştır. Dinler Tarihi açısından din tanımında; Tanrı kavramı, kutsal kitap, din kurucusu, inanç sistemi, ibadet ve ahlaki kurallar, hayati öneme haiz unsurlardır. Bilimsel disiplinlerde canlılığı ve devamı sağlayan metot ise temel prensip bilgileri ve kuralları ko-

nu al-
maktadır. Dinler Tarihi, dinleri ve onları meydana getiren tarihi süreçleri deskriptif, karşılaştırma, fenomenoloji ve yeni mukayesecilik metotlarını kullanarak incelemektedir. Dinin duygu, iman ve bilinç kavramlarını kapsayan Dinler Tarihi çalışmalarını başlatan Max Müller, tarih ve filoloji bilimleri vasıtasıyla dinleri mitlerden arındırmaya çalışmıştır. Cantwell Smith, herhangi bir din hakkında kullanılan ifadenin o din mensuplarınca doğrulanmadığı müddetçe geçerliliği olmadığını ifade ederek yeni bir metot ortaya koymuştur. Günay Tümer, din kavramının ilahi kaynaklı olması gerekliliğini vurgu yapmaktadır. Ekrem Sarıkçıoğlu ise din tanımlamasında, dindara yönelmenin zorunluluğunu ortaya koymuştur. Din fenomenolojisi, din sosyolojisi, din psikolojisi ve din felsefesi gibi bilim dallarıyla ilişkili olan Dinler Tarihine ait metot çalışmaları; ideolojik, sömürgecilik, sanat, kültür, ekoloji ve cinsiyet gibi faktörlerden de etkilenmiştir. Batıda Dinler Tarihi kurumsallaşma ve metodoloji çalışmalarını “Uluslararası Dinler Tarihi Derneği IAHR” ve “Avrupa Din Bilimleri Derneği EASR” vasıtasıyla geliştirmiştir. Türkiye’de Dinler Tarihi çalışmaları, her ne kadar öncesi bulursa da bilimsel bir disiplin olarak 1949 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nin kurulmasıyla başlamış, 1993 yılında “Türkiye Dinler Tarihi Derneği TÜDTAD/TAHR” nin kurulmasıyla ivme kazanmıştır.[3]

KAYNAKÇA:

- [1]https://tr.wikipedia.org/wiki/Dinler_tarihi
- [2] <http://www.divinity.ankara.edu.tr/dinler-tarihi/>
- [3]<https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/method-studies-in-history-of-religions.pdf>

türkiye'de askerî darbeler, sebepleri ve toplum üzerindeki etkileri

taha pınar

Öz

Yakın dönem Türkiye tarihi aynı zamanda askerî darbelerin de tarihidir. Bunda köklü bir demokrasiye sahip olmamanın etkisi büyüktür. Ekonomik refah seviyesi ve eğitim/kültür seviyesi yüksek toplumlarla demokrasi kültürü gelişmiş toplumların ürünü olan demokrasi, bu temel özelliklerden birine bile yeterince sahip değilse sıklıkla kesintiye uğramaktadır. İlginç ve dikkat çekicidir ki çağdaş demokrasiler, Batılı ülkelerde kök salmış durumdadır. Türkiye sahip olduğu zayıf altyapı nedeniyle demokratik açıdan sıklıkla kesintiye uğramaktadır. Yaşanan siyasal ve sosyoekonomik krizler, askerî darbeler ortam sağlamaktadır. Nitekim 27 Mayıs 1960, 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980 ve 28 Şubat 1997 darbeleri bunun yansımasıdır.

Giriş

Türk devlet geleneğinde ordunun rolü büyüktür. Dünyada kimi milletler (Hollanda, İngiltere) “tüccar millet” tabiri ile anılırken Türkler “asker millet” tabiriyle anılır ve “ordu millet” ifadesi sıklıkla dile getirilir. Osmanlı İmparatorluğu, Türklerin tarihleri boyunca kurdukları imparatorlukların en büyük ve en uzun ömürlü olanıdır. Bu devlet insan kaynakları, sermaye birikimi ve üretim kapasitesi itibarıyla kendisinden 3-4 kat güçlü olan Avrupa karşısında merkezi devlet yapısı, örgütlenme gücü ve daimî ordusuyla büyük

bir askerî başarıya imza attı. Söz konusu başarı birkaç yüz yıl boyunca devam etti. Ortaçağın sonlarından itibaren kapitalist üretim ilişkileri ve yükselen kentli toplum yapısıyla feodal toplum yapısının sınırlarını aşarak merkezi devletlerin/krallıkların yükselişi karşısında Osmanlı Devleti ciddi zorluklar yaşamaya başladı. Batı'daki değişim ve dönüşüm, Osmanlı sosyal ve ekonomik düzeninin bozulmasına yol açtı. Klasik yeniçeri ayaklanmalarının nedenleri arasında yeniliklere direnmek, yeni teknolojileri benimsememek ve disiplinsizlik gibi nedenler bulunmakla beraber, ana nedenin ekonomik olduğu rahatlıkla söylenebilir. Nitekim günümüzdeki askerî darbelerin nedenleri arasında benzer etkileri bulmak mümkündür

Türkiye'nin son yüzyıldaki gelişmeler göstermektedir ki, siyasal cepheleşmeler, devalüasyonlu ekonomik krizlerle beraber demokrasinin kesintiye uğramasına yol açmaktadır. Örneğin 27 Mayıs öncesinde 1958 devalüasyonu ve Vatan Cephesi; 12 Mart öncesinde yine devalüasyonlu ekonomik kriz ve sağ-sol cepheleşmesi; 12 Eylül öncesinde ekonomik kriz, 24 Ocak kararları ve Milliyetçi Cephe; 28 Şubat öncesi 5 Nisan kararları (1994) ve Laik-İslamcı cepheleşmesi...6 Devalüasyonlu ekonomik kriz ve siyasal cepheleşme askerî darbeler ortam yaratmaktadır; ancak, bu ikisine üçüncü bir nokta ilave edilmelidir. O da askerî darbe için dış

destek (ABD/NATO onayı) sağlanmasındır. Özetle devalüasyonlu ekonomik kriz ve siyasal cepheleşme askerî darbenin iç dinamiklerini oluşturmaktadır. Bunların tamamlayıcısı olarak dış onay devreye girmektedir. İç ve dış dinamiklerin tam olması, darbenin önünü açmaktadır. Bu noktada 15 Temmuz 2016 darbe girişimini ayrıca ele almak gerekmektedir. Çünkü 15 Temmuz, iç dinamikler oluşmadan ve doğrudan dış güdümlü bir darbe görünümü arz etmektedir. Türkiye'de çoğulcu hayatın başladığı İkinci Meşrutiyet'ten günümüze kadar geçen süreçte Türk siyasal yaşamı neredeyse siyasal cepheleşmelerin tarihi olmuştur

Siyasal cepheleşme tarihleriyle çakışan ekonomik krizler, zayıf Türk demokrasisinin tökezlemesine yol açmaktadır. Buna dış konjonktürden onay alındığında askerî darbenin kapısı açılmaktadır. Bu noktadan sonra Türkiye'deki askerî darbeler şöyle tasnif edilebilir:

27 Mayıs 1960

12 Mart 1971

12 Eylül 1980

28 Şubat 1997

Türkiye'deki başarısız ya da etkisiz askerî darbe girişimleri ise şöyle tasnif edilebilir: a. Talat Aydemir'in darbe girişimleri:

a.i. 22 Şubat 1962

<https://kriterdergi.com/siyaset/darbeler-aydin-hinci-ve-tarihsel-sureklilik>

a.ii. 20-21 Mayıs 1963

b. 27 Nisan 2007 e-muhtıra

c. 15 Temmuz 2016 FETÖ darbe girişimi

Darbelerin Toplum Üzerindeki Etkileri

Yaşadığımız askeri darbeler ya da darbe girişimlerini önlemenin en temel yolu devlet kurumlarını güçlendirmek ve demokratik kurumları işletmektir. Türkiye'nin bugün sahip olduğu pek çok kurumun tarihi Tanzimat Dönemi'ne kadar uzanır. Bu kurumlar Osmanlı'dan Cumhuriyet'e miras olarak kalmışlardır. Kurumsallaşma sürecinin tepe noktası Atatürk dönemi olmuştur.

Batı dünyasının Ortadoğu'daki ve dünyanın diğer yerlerinde diktatörlükleri/tek adam rejimlerini desteklemelerinin arkasında yatan nedenlerden biri de budur. Yönetmesi ve kontrolü kolaydır. Üstelik buna kanaat önderlerini de eklemişlerdir. Sultan-tebaası arasındaki ilişki, üstad-şakirt ilişkisinde de geçerlidir. Baştakini ele geçirmek tebaasını da ele geçirmek demektir. Son FETÖ darbe girişimi de bunu teyit etmektedir. Benzerlerini Millî Mücadele yıllarında da gördüğümüzü söylemek gerekir. Kurumsallaşmayan ve tek adamın ege-men olduğu devletlerin dağılması ya da uzun ömürlü olmaması kaçınılmazdır.

Tarih bu konuda zengin örneklerle doludur. Cengiz ve Timur'un kurduğu büyük imparatorlukların ölümlerinin ardından dağılıp gittikleri unutulmamalıdır. Kurtuluş Savaşı'nın 100. yılında Türk ortak kimliğinde birleşerek tebaa değil, yurttaş ve birey yetiştirerek, eğitim sistemimizi buna göre dizayn ederek 21. yüzyılda varlığımızı sürdürebilir; barış ve refah içerisinde yaşayabiliriz. Bunun vazgeçilmezi demokrasi, hukuk devleti ve üretime dayalı bir ekonomidir. Böyle bir ortamda darbeler, tarihimizin uzak dönemlerine ait hatıralar olarak kalacaktır. Destan mı, kurgu mu tartışmasını/hamasetini bir kenara bırakarak "gerçek" olduğunu görmek ve ama bundan ders çıkararak askeri darbeleri "tarih" kılmak bir zorunluluktur. Ancak bir başka zorunluluk da yaşananlardan ders çıkarmaktır. Bir dini cemaatin diğer dini cemaatlerden farklılaşarak gücünü ve etkisini arttırıp uluslararası bir aktör haline geldiği, bu süreçte hem içeriden ve hem de dışarıdan destek gördüğü bir gerçektir. Yabancı istihbarat örgütleriyle iç içe geçerek bir terör yapılanmasına dönüşmüş ve darbe ile iktidarı ele geçirmeye çalışmıştır. Bu, ordunun bir darbesi değildir; yabancı istihbarat örgütlerinin aparatı haline gelen ve terör örgütüne dönüşen bir cemaatin darbe girişimidir. O nedenle de önceki darbe-

lerden ya da darbe girişimlerinden tamamen ayrılmaktadır. Cumhuriyetin 100. yılına girerken yurttaş ve birey temelli çağdaş bir demokrasi inşa ederek darbe üretmeyen bir siyasal yapı oluşturmak Türkiye Cumhuriyeti'nin bekası için bir hayati önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

GENÇ, Mehmet, Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2018. KAYALI, Kurtuluş, Ordu ve Siyaset 27 Mayıs-12 Mart, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015

Makaleler

UYAR, Hakkı, "Millî Mücadele ve Cumhuriyet Kadrolarının İkinci Meşruiyet'ten ve Birinci Dünya Savaşı'ndan Çıkardığı Dersler", Belgi, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Kış 2014/1, S.7, 2014, ss. 829-835.

ali altıok

mehmet altıok

Şehit madenci Ali Altıok 04.04.1967'de Kütahya ilinin Emet ilçesinin Bahatlar köyünde dünyaya geldi. Fatma ve Mehmet çiftinin üçüncü ve son çocuğudur. En büyük olan erkek adı Hasan Hüseyin ikinci ise kız ve adı Iraz'dır. Çocukluğu Emet ilçesinde ve Bahatlar köyünde geçer. Bahatlar köyü neredeyse çevresi ormanlarla kaplı, çoğu yerinden su çıkan ve çevresindeki ormanlara göre rakımı eşit olan bir yerdir. Ali Altıok, liseye gitmek isterdi ama köy hayatından ne beklersiniz ki? Tabii ki istediği gibi olmadı ve sadece ilkokul 5'e kadar okudu. Bundan sonra büyüyünce babasının yanında tarıma başladı. Böyle uzun bir zaman bu mesleği yaptıktan sonra Hatice ile askerden geldikten sonra 22 yaşında evlendi ve artık çiftçiliği beraber yapıyorlardı. Ardından yaklaşık 20 sene devam ettikten sonra Manisa / Soma'da madene işçi alınacağı haberi geldi. Bunu duyan Ali ve Hatice, Soma'ya gitmeye karar verip ellerindeki traktör, kasa, kazayak gibi çiftçilik eşyalarını sattılar ve 3 tane çocuğuyla, babasıyla ve annesiyle Soma'ya gittiler. Orda madende çalışırken 24.03.2009 tarihinde dünyaya gözlerini yumup şehit oldu. Diğer insanlar ne diyorlar bilmiyorum ama ben ona bir şehit diyorum.

Çocukluğu

Gözleri kahverengi, kaşları siyah, beyaz tenli, siyah saçlı olarak dünyaya gelmiş. Ailesini çok üzmeyen bir çocukmuş. Babasının yanında koyunları otlatırmış. O koyun otlatırken babası da 1 tane öküzüyle çift sürermiş

Eğitimi

Ali Altıok, ilkokulu Bahatlar'da bitirdi ama devamını getiremedi. Okulda iken dersleri iyiymiş özellikle de matematik. Öğretmenlerine hemen alışır onları üzmezmiş. Onlara yardım eder ve çevresine sevgi saçan bir çocukmuş.

Ailesi

Ailesine gelirse iyi bir babası, annesi, abisi ve ablası vardı. Babası bazen ona vuramazmış ama özünde onun kötülüğü veya kendi menfaati için değil iyi yetişsin, güzel eğitim alsın, büyüklerine karşı terbiyeli olsun diye. Ali, 17 yaşındayken kaybetmiş Hasan Hüseyin

abisini ama ablası hâlâ hayatta Kütahya'nın Emet İlçesi'nde 4 kızından 3.'süyle oturuyor. Diğerleri evlenip başka illere yerleştiler. Ali abisiyle iyi anlaşmış. O hayata gözlerini yumduktan sonra bayağı bir üzülmüş. Abisi öldükten 5 yıl sonra Ali, Hatice adında güzel bir kız ile evlenmiş. Evlendikten 2 yıl sonra bir çocukları olacaktı ki bir sorun yüzünden çocuk daha doğmadan ölmüş. Dünya'ya gelseymiş adını Hasan Hüseyin koyacaklardı.

Ondan bir kaç yıl sonra ilk çocukları doğmuş. Bir kızmış. Adı Fatma olan bu kız şuan 2 çocuk sahibi, evli ve Emet'te oturuyor. Ondan 2 yıl daha sonra bir çocukları daha olmuş. Bu da kızmış. Adı Nazife olan bu kız şu an evli, Kütahya'da oturuyor ve çocuk sahibi değil. Bundan 5 yıl sonrada bir çocukları daha olmuş. Buda kızmış. Bunu duyan Ali ve Hatice çifti sanırım hiç erkek çocuğumuz olmayacak diye üzülmüş ama bundan 7 yıl sonra erkek bir çocuk dünyaya geliyor. O da şuan Kütahya'da Şehit Selim Cansız Anadolu İmam Hatip Lisesinde eğitim görmeye devam ediyor.

İş Hayatı

İlkokulu bıraktıktan sonra çiftçiliğe doğru ilk adımlarını atmaya başlayan Ali daha 11- 12 yaşlarındaydı. Çok ağır işleri yapamamasından dolayı Ali, koyunları otlatırken babası da çift yaparmış ama biraz daha büyüyünce hem güçlendi hem de biraz daha olgunlaştı ve sorumlulukları arttı. Artık ağır işleri yapabilir hale geldi. Sonra evlenesiye kadar babasının yanında çiftçilik yaptı ve evlendikten sonra da bir traktör aldılar. Artık işleri daha rahat hâle gelmişti. Evlendikten sonra tarımdan başka Orman Genel Müdürlüğünden odunları alıp onları soyduktan sonra geri verme gibi bir iş yapmıştır. Bunların yanında ayrıca hayvancılık da yaptılar. 5 tane inekten geçimini sağlayan bu çift onların sütlerini satıp doğurduklarında da buzağılarını satıyorlardı. Bu işlerden sonra Manisa- Soma'dan işçi toplama-ya gelmişler. Ali Altıok da yazılmış ve Soma'da bir ev tutmuşlar. Artık Soma'da çalışıp ailesine orada bakacakmış. Eşini, annesini, babasını da yanına götürmüş ve çalışmaya başlamış.

Sosyal Hayat ve Kişilik

Arkadaşları, büyükleri ve küçükleri ile arasındaki bağ güçlüydü Ali'nin. Herkesin ona işi düşerdi. Patoz denilen harman makinesini isteyene verir, diğer aletlerini de aynı şekilde paylaşırdı. Düğün ve hayır işleri denilince bunlarda yapılacak iş var ise hemen Ali'yi ararlardı. Kahvehaneyi severmiş çünkü çoğu arkadaşı ordaymış ve o kadar arkadaşlığını iyi yapmış ki ondan kalan anılar hâlâ anlatılmaktadır. İşte ondan kalan komik anılardan biri:

Ali ile arkadaşı bir arabada oturuyorlar. Bunlar arabada otururken bir diğer arkadaşı aramış ve demiş ki

-Beni şu bölgeden alın.

Bunu duyan Ali ve Arkadaşı bu arkadaşının söylediği yere gitmişler bir bakmışlar arkadaşı söylediği yerde değilmiş. Ali ve arkadaşı diğer arkadaşlarını aramışlar ve demişler ki

-Sen nerdesin len ?

- Ben orda değilim şurdayım.

Ali ile arkadaşı yine bunun söylediği yere gitmişler ama bakmışlar ki arkadaşları burada da yok.

Böyle vakti geçirmişler. Şimdi söylediklerine göre bu aradıkları arkadaşları sarhoşmuş. Bu yüzden ben şuradayım ve buradayım diyormuş.

Vefatı

Soma'ya gittikten 4 yıl sonra ilk doğan çocuğu evlenecekmiş. Evleneceği gündən önceki gün çeyiz sandığını sererken o kötü haber gelmiş. 24.03.2009'da sendika başkanları Ali'nin maden kazasında öldüğünü söylemeye gelmişler. Bunu duyan Hatice ve kızları aniden hastaneye gitmişler ve Ali'nin o ölü bedenini görünce ağlamaktan gözleri kızarmış. Yani o kadar çok ağlamışlar ki yeni doğan 1 yaşındaki çocukları bile sestən ağlamaya başlamış. Kazanın nasıl olduğuna gelirse bir maden göçüğü sebebiyle ölmüş şehit Ali.

Şimdi bu yaşadığına bakıyorum da. Cesur Ali, ailesini geçindirmek için her türlü görevi ve işi yaptı Aslan Ali. İşte bu her türlü işe zor demeden yapabilen, ailesini geçindirmek uğruna ölümü bile göze alabilen bu adam, benim babam.

bitmeyen kavga

mustafa sayan

Bitmeyen Kavga, John Steinbeck tarafından yazılan 316 sayfa olan bir kitaptır. Yayın evi Sel Yayıncılık'tır. Basım yılı 2016. Türkçe çevirisi Gün Zileli tarafından yapılmıştır. Kitabın orijinali ise 1936 yılında yayımlanmıştır.

Bitmeyen Kavga'nın kahramanı mevsimlik bir işçidir. Mevsimlik işçiler meyve toplayarak geçimini sağlamaya çalışan insanlardır. Yaşam şartlarının zor olması bir yana bu insanları çalıştıran mülk sahipleri insanları sömürmektedir. Bu şartlardan memnun olmayan ve idealist bir insan olan Jim Nolan işçilerin hakkını savunmak ve işçileri için kalıcı ileriye dönük eylemler yapabilmek için sosyalist bir partiye üye olur ve orada onunla aynı görüşlere sahip Mac ile tanışır. Mac ile beraber Torgas Vadisi'ne giderek orada London ile tanışır. Eşi hamile olan London'a doktor bulmasına yardım ederek onun güvenini kazanırlar ve onu da yanlarına alarak işçileri harekete geçirirler. İşçileri grev yapmaya ikna ederler ve bütün işçiler greve başlar. Mülk sahipleri onları topraklarından kovarlar. Jim parti destekçilerinden biri ile konuşarak onun arazisinde kamp kurar-

lar. Mülk sahipleri grev kırıcıları çağırır. İşçiler ile mülk sahipleri arasında kanlı savaşlar başlar hatta Mac de bu savaşlarda hayatını yitirir.

Bitmeyen Kavga bu tarz romanların dikkatimi çekmediği dikkate alındığında konusu ile beni içine çekmeyi başaran bir kitaptı. Bazı noktalarda kitap çok durgunlaşıp canımı sıkırsa da belli noktalarda beni içine çekmeyi başardı. İşçilerin durumunu çok iyi anlatan bir kitap ve toplumun sorunlarını açıklama şekli yani kitabın gerçekçiliği beni içine çeken nokta oldu. Eğer bu tarz gerçekçi olay örgüsünden hoşlanıyorsanız okumanızı tavsiye ederim.

John Steinbeck, 27 Şubat 1902 tarihinde doğan Amerikalı gerçekçi yazar. İrlanda asıllı yazar, eserlerinde genellikle işçi yaşamını ve toplumsal sorunları dile getirdi(1). Gençliğinde bir zamanlar çalıştığı Salinas Vadisi onun eserleri için vazgeçilmez bir mekandı. Yazdığı eserlerin her biri kült oldu, çoğu sinemaya aktarıldı(2). Bir ailenin Oklahoma'dan, Kaliforniya'ya göçünü anlattığı Gazap Üzümleri eseri ile Pulitzer ve Ulusal Kitap Ödülünü kazandı

(3). Ayrıca edebiyat alanında verdiği katkılardan dolayı 1962'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü(3). Stanford Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı okurken, Tıp Bölümü başkanından "İnsanları tanımam gerek" diyerek kadavra parçaları istedi. İsteği reddedilince okulu bıraktı(4).

Son olarak eklemek istediğim, bu kitap benim gibi fantastik kurgu, bilim kurgu seven bir insan olan benim bile dikkatimi çektiği için yeni şeyler denemek isteyen biriyseniz kitabı denemenizi tavsiye ederim. Gayet iyi bir gerçekçi roman olarak benim takdirimi kazandı.

Kaynaklar:

1) <https://www.cumhuriyet.com.tr/yasam/john-steinbeck-kimdir-hayati-eserleri-odulleri-ve-olumu-1920585>
30/12/2022

2) <https://www.cumhuriyet.com.tr/yasam/john-steinbeck-kimdir-hayati-eserleri-odulleri-ve-olumu-1920585>
30/12/2022

bizim "başköşe"mize elveda

yiğit hikmet bircan

2021 yılı, pandemiden sonra bizim okulda yüz yüze olan ilk senemiz. Matematik dersiydi sanırım. Sınıfın kapısı tıklandı içeriye Tahsin Hoca girdi. Bir hikaye yazma yarışmasının olacağını duyurdu. Ben de katıldım. Lakin ikinci olduk. Sonra Recep Hoca ile karşılaştık. "Dergiye hikayeyi koysak olur mu?" diye sordu. Ben de hay hay, dedim. Öyle tanıştık biz Başköşe ile, geldi başköşemize oturdu. O gün bugündür birlikteyiz. İlk dergimiz, ilk yazılarımız onunla oldu. Hayatımızda yaptığımız en güzel işlerden birisiydi. Birlikte uğraştık çabaladık. Tahsin Hoca, Sencer Hoca, Ahmet Hoca bizatihi çok uğraştılar. Biz yardım edebildiysek

ettik. Onlar bizim en büyük destekçilerimizdi. Biz bu serüvende öyle güzel insanlar tanıdık ki... Müzeyyen Çelik, Ethem Erdoğan, Bilal Can, Abdullah Erdem Taş, Halit Çelik ve daha fazlası. Onlardan o kadar çok şey öğrendik ki hâlâ da öğreniyoruz. Başköşe bizim olgunluğa erişme yolumuzda büyük bir etken oldu.

Ben Başköşe'den sonra bazı şeylerin farkına vardım. Bize dolaylı yoldan o kadar çok şey öğretti ki. Başköşe sayesinde hiç bilmediğim Üstâdları tanıdım. Sezai Bey, Nuri Bey, Mehmet Akif Bey ve daha fazlası. Biz sanırdık ki bu lise hayatımız normal bir şekilde geçip gidecek. Şimdi Başköşe sayesinde

de hiç tahmin etmediğimiz kadar güzel geçti. Biz gidiyoruz. Başköşe bir ilkti bizim için ama son değil. İleride daha nice dergiler çıkaracağız. Nice sohbetler yapacağız. Başköşe, bizim başköşemizde, hep bizimle birlikte. Adeti bozmak istemiyorum yine Üstâd Sezai Karakoç'un sözüyle veda etmek istiyorum.

"Sen geldin, benim deli köşemde durdun."

Elveda Başköşe! Elveda!

Bülbül yine ötecek, gül yine açacak, başka bir köşe yine dergiyle dolacak!

dokuzuncu hariciye koğuğu

kağan kaya

Okuduğum Dokuzuncu Hariciye koğu-đu kitabı; Peyami Safa tarafından yazılmış, Ötügen Neşriyat tarafından İstanbul'da basılmıştır ve 119 sayfadan oluşmaktadır. Kitap, 6 bölüm ve 44 kısımdan oluşur (1, 2, 4, 5 ve 6. bölümler 7; 3. bölüm ise 9 kısım içerir). Son bölümünde, romanın kahramanına roman kişilerinden Nüzhet tarafından Berlin'den gönderilen mektuplar ve bu mektuplara cevap olarak kaleme alınan, ancak gönderilmeyen bir mektup da mevcuttur. Ancak, tefrikadan kitaba geçirilirken mektuplar çıkarılmıştır.(1) Yazar eserin ilk baskısını arkadaşı Nâzım Hikmet'e ithaf etmiştir.(1)

Kitap, psikolojik roman türünün ilk örneklerindedir ve bir otobiyografi romanıdır. Romanda 15 yaşındaki bir gencin çektiği hastalıktan ve bu hastalıktan kurtulma çabalarından bahsedilmektedir. Hastalığından kurtulmak için sayısız doktora görünür ve en sonunda streten uzak, havadar bir ortamda istirahat etmesi için ikna edilir. Ancak, gerek akrabaları olan bir Paşa'nın Erenköy'ündeki köşkünde misafir kaldığı dönemde, gerekse kendi evi ve hastaneye gidiş gelişlerinde şuurunu adeta bir facia atmosferinde yoğurur.

Kitap; akıcı, sürükleyici ve okuru içine çeken bir eser. Otobiyografik bir roman olması bize yazar hakkında bilgiler veriyor ve yazarın kendi hayatından bazı şeyleri sayfalara döktüğünü görüyoruz. Zaten kahramanın hastalığının bir benzerini de yazar Peyami Safa gençliğinde çekmiş. Romandaki kahraman tamamen Peyami Safa diyemeyiz ama onun bir yansıması, kurmaca dünyada birilerine bir şeyler aktarabilmek için seçtiği biri diyebiliriz. Bu, romanın gerçekçiliğini artırmakla beraber hissettirdiği duyguları ise daha da anlamlandırmaktadır. Duygular demişken, roman tam da bir psikolojik romanın yapması gerekeni yapıyor ve her duyguyu dibine kadar okuyucuya hissettiriyor. Kahramanın sevincini, hüznünü, acısını onunla beraber biz de yaşıyor ve biz de paylaşıyoruz. Roman duyguları yaşatmakla beraber okuyucuya öğütler de veriyor. Örneğin: Kitabın

başından beri sayısız doktora giden kahramanımız doktorların ona verdiği öğütleri önemsemmez. Doktorlar onun değnek ya da baston kullanmasını yoksa hastalığının daha da kötüye gideceğini söylerler ama kahramanımız bunu umursamaz. Doktorlar haklı çıkarlar, hastalık daha da kötüye gider ve kahramanımızın acısı artar. Buradan büyüklerimizimizin öğütlerini dinlemeyi, bize söylediklerini önemsemeyi öğreniriz. "Hakikati seviniz, oda sizi sever; hakikati arayınız, o da sizi arar ve üstüne yalan Çin setleri gibi kalın duvarlar örsün, altında kalan hakikat bir ince iniltiyle, bir hafif rüzgar dalgasıyla, herhangi bir küçük işaretle mevcudiyetini bildiri: "Buradayım!" der."(s.51) Bu cümleden ise hakikat ve doğrunun yalan ve yanlıştan üstün olduğunu, büyük yalanların bile altında doğruların gizlendiğini, onu bulabilmek için ise yapmamız gerekenin doğruyu aramak ve sevmek olduğunu anlarız. Kitapta yer alan bu tarz çarpıcı cümleler ise yazarın kendi fikirlerini, düşünce dünyasını kitaba da aktardığı ve okurla konuştuğunu, okura bir şeyler aktarmak istediğini görürüz. "Büyük bir hastalık geçirmeyenler, her şeyi anladıklarını iddia edemezler."(s.113) Burada ise hastalığın ne kadar ciddi bir şey olduğunu, hayatın en önemli parçalarından biri olduğunu söyler yazar bize. Büyük bir hastalık geçirmeyenin daha her şeyi anlayamayacağını, her şeyi bilemeyeceğini, hayatın acı tarafını daha tam anlamıyla tatmadığını söyler. Roman hakkında olumsuz olarak söylenebilecek çok şey yok. Sadece bazı bölümlerde dil biraz ağır ya da eski kelimeler kullanılıyor ki bu her ne kadar normal olsa da okuduğunu anlamamak biraz can sıkıcı olabiliyor. Burada yardımcı olarak kitabın son bölümünde "Kelimeler" başlığı altında birçok kelimenin anlamı yazılmış, buradan kolayca anlamını bilmediğimiz kelimeleri öğrenebiliyoruz.

Nazım Hikmet, Dokuzuncu Hariciye Koğuğu hakkında şunları söylemiştir: "Ben, Peyami'nin bu son romanını üç defa okudum. Otuz defa daha okuyabi-

lirim ve okuyacağım... Dokuzuncu Hariciye Koğuğu'nu, Çalıkuşu'na ağlayanların anlaması kabil değildir. Dokuzuncu Hariciye Koğuğu, on bin, yüz bin, bir milyon satarđı. Eğer ıstırabı, azabı ve neşeyi coşkun bir ciddiyetle duyan öz ve halis halk kitleleri okuma ve yazma bilselerdi."(2)

Bitirmeden yazara değinmek istiyorum. Peyami Safa (2 Nisan 1899; Fatih, İstanbul - 15 Haziran 1961, Kadıköy), Türk yazar ve gazeteci. Dokuzuncu Hariciye Koğuğu, Matmazel Norraliya'nın Koltuğu ve Yalnızız gibi psikolojik türdeki eserleriyle Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında ön plana çıktı. Yaşamı ve fikri hayatındaki değişimlerini eserlerine de yansıttı. Server Bedi takma adıyla birçok roman kaleme aldı. Cingöz Recai tiplemesini Fransız yazar Maurice Leblanc'ın Arsen Lüpen karakterinden esinlenerek yarattı. Aynı zamanda çeşitli kurumlarda gazetecilik mesleğini sürdürdü ve ağabeyi İlhami Safa ile birlikte Kültür Haftası gibi çeşitli dergiler çıkardı. Peyami Safa'nın ismini şair Tevfik Fikret koydu. Küçük yaşlarda babasını kaybedince annesi ve ağabeyi ile zor şartlar altında yaşadı. Sağ kolunda kemik veremi hastalığı baş gösterdi. O yıllardaki psikolojisini otobiyografik romanı Dokuzuncu Hariciye Koğuğu'nda işledi. (2)

Romanı beğendim, yukarıda belirttiğim gibi akıcı, okuması zevkli ve sürükleyici bir roman. Romanı okumak isteyen, merak eden, okumayan herkese tavsiye ederim bu güzel eserden herkesin yararlanmasını isterim.

KAYNAKLAR:

https://tr.wikipedia.org/wiki/Dokuzuncu_Hariciye_Koğuğu (16.11.2022)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Peyami_Safa (17.11.2022)

yol durumu

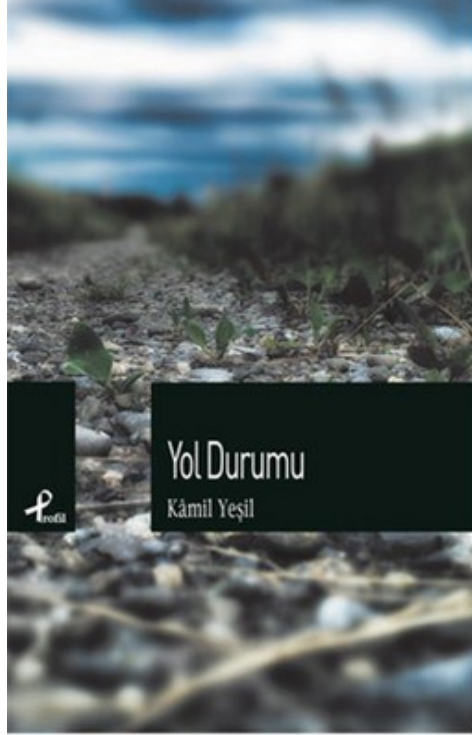
m. ali türk

Kamil Yeşil'in yazdığı "Yol Durumu" adlı kitap bir hikayedir. Eylül 2013'te ilk baskısı çıkan kitap toplamda 300 sayfadır. Kaç adet basıldığı hakkında herhangi bir bilgiye sahip değiliz ne yazık ki.

Kitap; UZUN YOLA ÇIKMAYA NİYET ETTİM, TABİRİNDEN HAREKETLE GÖRÜLMÜŞ RÜYA, MECBURİ İSTİKAMET, ÇIKMAZ SOKAK (1-7), ZUHURAT (1-4), ADIMLAR, YOL HARİTASI, HATARAT (1-2), YOL HALİ, MOLA, ÖNCE REFİK SONRA TARİK, YOLDAKİ İŞARETLER (1-6), EVRAK KAYIT, MÜRŞİD (1-14), HEPSİ BİR ARADA, NE ARARSAN BULUNUR, SINAV, KIRMIZI IŞIK, SON İSTASYON, BÜTÜN YOLLAR BİRLEŞİR, YOLUN SONU ve SON SÖZ olarak toplamda 50 bölümden oluşmaktadır.

Kitabın özellikle sevdiğim ve belirtmek istediğim tarafı hikaye kitaplarında görmeye alışkın olmadığımız dinimiz İslam ile ilgili konulara çok fazla yer verilmiş ve özellikle son bölümün son cümlesi olan salavat (sf.300) beni gerçekten çok gururlandırdı. Kitap süslü bir dil ile yazılmış, okurken bazen anlayamayıp tekrar tekrar okudum. Neredeyse bütün konularda örnekleme ile, yaşamış insanlardan ve onların sözlerinden örnek vererek yazmış, gayet güzel. Çoğu başlığın altında ve metin içeriklerinde evliya olmak ile ilgili sözler ve anlamlar geçiyor.

Yazarımızın bu kitabı ailesi için yazdığını düşündüm. Bunu ise kitap başındaki "Benim adım kitaplarda geçer mi, diye soran annem Zeliha Yeşil ve babam Abdülkadir Yeşil'e" sözünden anlayabiliyoruz. Şunu da eklemek isterim ki kitabın arka kapağında "Şiir bir sığınaktı bize göre. Nasıl bir sığınak. İnsanı anlamsızlıktan, bunalmışlıktan, delirmekten, intihardan koruyan bir sığınak. İyi bir şiir her zaman insandan ve hayattan yana olmuştur. İnsanı korumak için tutduğumuz bir şeydi şiir. Hakikate gidecek istikamete götürebilirdi insanı. Şiir ne işe yarar diyenlere cevabımız netti. Şiir bir milleti Müslüman etmeye yeter, milletin Müslüman kalmasına yarar. Şiir millete dil hediye eder. Şiir bir kişiyi de Müslüman kılar. Hakikate ulaşmada yoldaşlık eder, işaret taşı görevi yapar." yazısı, okurken

tüleri diken diken edecek cinsten bir yazıydı, gerçekten hoşuma gitti. Bölümlerde ise; Mecburi İstikamet, Adımlar, Önce Refik Sonra Tarik ve Hatarat 2 bölümlerini ele alacağım. Bölümlere geçecek olursak:

Mecburi İstikamet bölümünde en kestirme yolun aşk yolu olduğunu ama o aşk bizim bildiğimiz gibi bir aşk olmadığını, Yunus yolu, Mevlana yolu olduğunu kaleme almış. Bizim bildiğimiz aşkın şeytan işi olduğunu söylemiş ve gayet iyi bir şekilde açıklamış, sevdiğim bir bölüm oldu.

Adımlar bölümünde hiçbir şeyi istemekle olamayacağımızı anlatıyor. Peygamber olmayı istemekle peygamber olmayı, yazar olmak istemekle yazar olunmayacağını anlatıyor. Gayet doğru bir tespit. İstemenin yanında çalışmak, çabalamak ve gayret etmek gerekir.

Önce Refik Sonra Tarik bölümünde ustalarımızın şeyhlerimizin olması gerektiğini ve öyle olduğunu söylüyor. Şeyhlerimizin ne derse birer birer çıktıklarını söylüyor. Bunun doğruluğunu Türkiye'nin kötüye gidecek dediklerinde kötüye gittiğini ya da 2. Dünya Savaşı çıkacak dediklerinde çıkmasından anlayabiliriz. Bu şekilde bu yazının doğruluğunu kanıtlayabiliriz. Amerika'nın bütün ürünleri ile haram olduğunu söylemiş. Doğruluğu tartışılır bir

konu, bütün ürünleri deyip geniş bir alanı kapsamak ne kadar doğru, tartışılır.

Hatarat 2 bölümünde ise -benim en sevdiğim bölümlerendir- aslında her Müslümanın bir evliya olduğunu söylüyor ve ekliyor "Mü'minler Allah dostudur; kafirler, müşrikler şeytanın dostu öyleyse bütün mü'minler evliyaulahtır" diyor. Dikkatimi çok çeken cümlelerden birisi oldu. Güzel bir diyalog çıkartmış yazarımız.

Yazar Kamil Yeşil ilk ve orta öğrenimini Çine'de yapmıştır. Yüksek öğrenimini 1987 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde tamamladı. Kamil Yeşil Rize, Çorum, Manisa ve Ankara'da görev yaptı. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Eğitim Teknolojileri genel Müdürlüğü, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünde çeşitli görevlerde yer aldı.

Marmara Üniversitesinde Türk- İslam sanatları alanında yüksek lisans programına devam etti. Anlatılarda hoca tipleri üzerinde çalıştı. Bir çok bilimsel kongrede yer aldı. Kamil Yeşil'in hikayeleri; dönemin büyük edebiyat dergilerinde yayınlandı.

Balın Tuzu Eksik isimli eseri Türkiye Yazarlar Birliği tarafından 2001 yılında yılın hikayecisi seçildi. 2015 yılında Resmi Gazete'de yayımlanan üçlü kararname Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına üye olarak atandı.

Kitap genel olarak güzeldi. Kişisel gelişim tadında bir hikaye kitabıydı kendisi. Özellikle evliya ya da şeyh üzerine merakı ya da ilgisi olan varsa kesinlikle okuması gereken bir kitap. Benim sadece sade ve anlaşılır dil ile yazılan kitaplar daha çok hoşuma gidiyor. Bu kitapta biraz süslü bir dil kullanılmış. Okurken dikkatli ve anlaya anlaya okumak gerekiyor. Okuyacak kişilere tavsiyem budur.

Sonuç olarak kitap gayet güzel, yazarımıza teşekkürlerimi sunarım.

KAYNAKÇA

<https://kidega.com/yazar/kamil-yesil-132573/> (30 Aralık 2022)

hazırlayan: muhammet karaaslan

DERGİ İNDEKSİ

Başköşe 1: Hafızlık Hikayem, Semih Türkmen; Ekranların Hafife Alınamayacak Etkileri, Furkan Ekinci; Okumanın Şahit İronisi, Ahmet Öztürk; Artık Oğlumla İş Arkadaşınız, Ömer Tuğra Bayram; Platon'un "devlet"i, Yunus Emre Kaşıkçı; Olağan Distopya, Abdullah Mutlu Yıldırım; Dede Korkut, Melih Yeğin; Gençlerle Başbaşa, Semih Kaylı.

Başköşe 2: Hafızlık Hikayem, İbrahim Bülbül; Kuantum Bilgisayarları Büyük Güç, Süleyman Ünlü; Malcom x, Mustafa Özçam; Okumak, M. Ali Yıldız; "Selim Önceden Bizimdi, Şimdiyse Bütün İslam Aleminin.", Recep Ayık; Teşbitü Delalin N-nübüvve, Eray Alkan; Gal, Skar, Hati, Yiğit Hikmet Bircan.

Başköşe 3: Tohum Meselesi Vatan Meselesi, Ahmet Kadir Kocabaş; Hafızlık Hikayem, Hüseyin Zırığ; Hafızlık Hikayem, M. Taha Yağız; Marka Sevdası, Berat Utkan Yüksel; Martin İki Hediyesi: İstiklal Marşı Ve Çanakale, Semih Kaylı; "Yaralı Keklik" Setinde, Erberk Ünverdi; "Kendinize Nasıl Davranılmasını İstiyorsanız Başkasına Da Öyle Davranın" Ömer Tuğra Bayram; Tanrıyı Kıyamete Zorlamak, Tarık Aziz Mermer; İslam, Melih Yeğin; İsa'nın Yamalı Gömleği, Eray Alkan, Sasuken'in Rinnegan'ı Kaybetmesi Üzerine, Mehmet Emin Mutlu; Uncharted, Yunus Emre Kaşıkçı; Tahsin Yataktan Kalktı VE..., Furkan Turgut, Enes Malik Önsöy Yunus Emre Durmaz, Ömer Emre İşcan.

Başköşe 4: Ramazan Kampı : Kur'an Mektebi, İrade Eğitimi, Ahmet Meşe; Hafızlık Hikayem, Selahaddin Akyol; Hafızlık Hikayem, Yusuf Sezgin; Ramazan Üzerine, Kadir Sökmenli; Ramazan Nedir?, Adem Göde; Ah O Eski Ramazanlar, Yiğit Hikmet Bircan; "Makinistin Belli Bir Çalışma Saati Olmaz", Ömer Tuğra Bayram; Yaşanmışlıkların Sırrı İle Başbaşa , Furkan Ekinci; Gerçekler, İrfan Sarıyıldız; Beyhude Ömrüm, Furkan İnan ; Son Kuşlar, Mehmet Hamza Altın; Edebiyat Ve Medeniyet Üzerine, Berkay Taha Uzuncan; Batı Notları, Erberk Ünverdi; Gençler İçin Sosyal Medya İlmihali, İsmail Yaz; Ramazan Sevinci, M. Ali Yıldız

Başköşe 5: Gül Gitti, Bize Kokusu Kaldı, Recep Ayık; Hafızlık Hikayem, M. Taha Yangil; Hakikat Arayıcısının Yoldaşı, Furkan Ekinci; Düşünceler I Ve II, Mustafa Özçam; Kıyamet Aşısı, Muaz Dengeşik; Ruhun Dirilişi, Hakkı Türe; Meydan Ortaya Çıktığında, Ali Kasap; Diriliş Mücahitinden Portreler, c İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü, Yiğit Hikmet Bircan; "Hiçbir Şey Kendi Ailen Gibi Olmaz", Ömer Tuğra Bayram; Var Olmak, Semih Kaylı; İslam Düşüncesinin Tarih Yapıcı

Rolü, Eray Alkan; Usanma Hakkı, Kerim Aldemir; Sistemin Efendileri İşçiler Ve 1 Mayıs, Berat Utkan Yüksel; Telefonlar, Ahmet Günal.

Başköşe 6,7,8: Öküzün A'sı, Ahmet Senecer Engin; Kültür Deformasyonu, Tahsin Şentürk; Hafızlık Hikayem, Ahmet Fehmi Sırlıklıgil; Hafızlık Hikayem, Ömer Faruk Uysal; Hafızlık Hikayem, Semih Kaylı; Köylüm Ahmet Uluçay, Süleyman Ünlü; Yaz Ve Yenilenme; Mustafa Muaz Dengeşik; Sosyal Medya, Ahmet Günal; Mantık Ve Teknoloji, Kadir Sökmenli; Vaktin İsrafı, M. Ali Yıldız; Spor, Ahmet Eren Kaçar; "Bizim İçin Reklam Düğün İçinde Olur", Ömer Tuğra Bayram, Hamza Kerem Battal; İstanbul Dedikleri, Ahmet Eren Günel; Dünya Gözüyle Bir İstanbul Gördük, Yiğit Hikmet Bircan; İslam Felsefesi Üzerine, Eray Alkan; Çikolatanın Hikayesi, M. Ali Özkanat; Kara Lekeler, Berat Utkan Yüksel; Hababam Sınıfı Ve Peter Pan Felsefesi, Hüseyin Fidan; "İtfaiyecinin Esas Görevi Hayat Kurtarmaktır", Ömer Tuğra Bayram; Denizin Çağrısı, Talip Emre Bezek; Fareler Ve İnsanlar, Alperen Sarı; Hızlı Ve Yavaş, Düşünme, Emirhan Kılınç; Yüksek kader, Muzaffer Sami Uzun; Wigan İskelesi Yolu, Abdullah Ertürk; Hastalar Ve Işıklar, Emirhan Sakızoğlu; Mevlânâ Celaledin-i Rûmî, M. Enver Bilir; Umut Dolu Bir Hikaye: Kudüs'e Yolculuk, Nuri Kerem Engin; Hayvan Çiftliği, Kağan Kaya

Başköşe 9,10: Dilsiz Rahibe, Mehmet Ali Coşkun; Hafızlık Hikayem, M. Emin Mercan; Ahmet Uluçay Ve Karpuz Kapuğundan Gemiler Yapmak Üzerine, Emir Mansur Öztürk; Bi' gımlıdayıvese, Yiğit Hikmet Bircan; Tepecik'te Bir Gün, Ömer tuğra bayram; Mustafa Tepe Mülakata, Ömer Tuğra Bayram; Şerif Akarsu Mülakata, Ömer Tuğra Bayram; Bir Çift Gözden Tepecik, Berat Utkan Yüksel; İsmail Mutlu Mülakata; Berat UtkanYüksel; Sinema Ve Toplum, Kağan Kaya ; Değişmeliyiz, Ahmet Kerem Kaplan; Hayvanların Hayatımızdaki Yeri, Talha Adıgüzel; Nedensellik Üzerine, Eray Alkan; En İyi Arkadaş, Ömer Yayla; İlk Aşk, Yusuf Kahraman; Genç Bir Doktorun Anıları, Kerim Aldemir; 12 Öfkeli Adam; Furkan Cihat Anatoprak; Olimpiyat Oyunlarında Türkiye, Ahmet Eren Kaçar.

Başköşe 11: Dünden Bugüne Kütahya Türküleri, Nureddin Karaköse; Hafızlık Hikayem, Yusuf Kahraman; Bir Can Neye Bedel, Berat Utkan Yüksel; Freud'un İd, Ego, Süperego Teorisi, Yiğit Hikmet Bircan; "Hayattaki En Zor Şey Tutum Ve Davranışları Değiştirmektir", Ömer Tuğra Bayram; Kendime Düşünceler, Eray Alkan; Reis Bey, Furkan Cihat Anatoprak; İvan İlyiç'in Ölümü, Yusuf Sezgin; Sanatın

Yeri Ve Zamanı, İlyas Emir Doğan; Gurbet, Mücahit Eren Pehlivanoglu; Kıyafet Ve Şahsiyet, Emirhan Kılınç; İnanç, Mustafa Muaz Dengeşik

Başköşe 12: Yirmi Yedi Aralık Bin Dokuz Yüz Otuz Altı, Dr. Halit Çelik; Hafızlık Hikayem, Mehmet Emin Oruç; Kimsin Sen?, Yiğit Hikmet Bircan; Koca Hasan, İbrahim Bülbül; Eğitim Üzerine, Ali Emre Tahta Mutluluk, Ahmet Eren Günel; Kamus, Namustur!, Mustafa Özçam; "Tsunami Haricinde Neredeyse Bütün Afetlere Yardım Göttürdük", Ömer Tuğra Bayram; Yeraltından Notlar, Kayhan Kaya; Hz. Peygamberin Altı Orijinal Diplomatik Mektubu, Hüseyin Çetin; Peygamberliğin İspatı, Yusuf Sezgin Karanlıktaki Adam, İhsan göz; Var Olmak, Ali Talha Gülkanat

Başköşe 13: Mehmet Akif İnan'ın "hicret"i, Recep Ayık; Tenha Sözler Ve Hicret, Yiğit Hikmet Bircan; "M. Akif İnan, İslamî Hassasiyetini Kimliği Haline Getirmiştir, Ethem Erdoğan; "M. Akif İnan, Geleceği Kurarken Geçmiş Unutma Tavsiyesi Sunar.", Bilal Can; "M. Akif İnan'ın Müslüman Bir Aydın Olarak Ortaya Koyduğu Eserler, Medeniyet Sancısı Çeken Her Yaşan İnsanımıza HitapEtmektedir.", Hıdır Yıldırım; Mehmet Akif İnan, Emir Mansur Öztürk, Hasan Hüseyin Fidan; "Onlar Söyleyip Geçenlerden Olmadılar. Onlar Sözlerinin Peşinden Gidenlerden Oldular.", Mehmet Ali Anatoprak; "Onun Duruşu, İdealleri, Mücadelesi, Heyecanı, Bizim İçin Tam Bir Örnektir .", Ahmet Meşe; Mirası Kuşanmak, Semih Kaylı; Edebiyat Ve Medeniyet Üzerine, Erberk Ünverdi; İslam Dünyası Ve Orta Doğu, Furkan İnak; Akif İnan Üzerine, Furkan Cihat Anatoprak; Sahip Çıkamadığımız Adetler, Yusuf Sezgin; "Emrah Dağ; Güvendir, Arkadaştır, Sırdaştır, Ömer Tuğra Bayram, Berat Utkan Yüksel, Alperen Erol; "Okumak Ve Yazmak Bir İkili Değildir; Okuma Yazma Ve Çizme Bir Üçlüdür.", Tahsin Şentürk; Çizgi, Mehmet Ali Coşkun; Tarih, Kur'an-ı Kerim'in Işığıyla Yazılmadan Anlaşılamaz, Eray alkan; Mehmet Akif İnan'dan Ahmet Meşe'ye.

Başköşe 14, 15: "Barışçıl İnsanlar Olarak, Ülkemizin Ve Ulusumuzun Yüzünü Ağartmanızı Bekliyorum", Kayhan Kaya; Deprem Üzerine, Yiğit Hikmet Bircan; Deprem Ve Sonrası, Ahmet Eren Günel; Tedbirsizliğin Acı Yüzü: Deprem, Ömer Tuğra Bayram; Deprem, Mustafa Erbay; Kafkas Kartalı Şeyh Şamil, Hasan Hüseyin Fidan; Gençlik Ve Cihad, Hüseyin Çetin; On İlke-miz, Semih Kaylı; Malcolm'e Sitayiş, Ossie Davis, Tahir Aslan; Kardeşliğe İnanıyorum, Kerem Çağlar; Biraz Aksiyon, Yiğit Hikmet Bircan; Malcolm x, Ali Emre Tahta; "Rüyalarımda Elmas Ustası Oluyor-

dum.”, Ahmet Eren Günel; Karlı Bir Gece Vakti, Melih Yeğin; Agnostizm Ve İlahi Tragedya, Ömer Yayla.

Başköşe 16: Ramazana Merhaba, Mustafa İnan; Hafızlık Hikayem, Emre Çakır; “Beş yaşında tuttuğum oruçlardan dolayı takım elbise hediye edilmişti.”, Mustafa İnan; “İşığı kapatma! Şalteri kapatma!”, Emrah Ayhan; “Büyüklerin sohbeti oyundan tatlıydı.”, Gamze Gökşen Kaplan; “Otuz Liranın Kıymeti”, Abdülkerim Akçay; Şehr-i Ramazan, Ahmet Eren Günel; Ramazan Kimlere Geldi?, Yiğit Hikmet Bircan; Ramazan Fırsatı, Kağan Kaya; Ramazan Değerleri, Muhammed Şahin; Ramazan Üzerine, İsmail Alp Aydın; Kur’an Ayı Ramazan, Kur’an Rehberliğinde Yaşam, M. Ali Yıldız; Bereket, Temizlik, Ahlak, Semih Kaylı; “Gönüllere dokunmaya gittik ama gönlümüze dokunuldu.”, Cihan Sayın; Samanyolunda Ziyafet, Semih Kaylı; Son Kuşlar, Kadir Aktürk; Gazap Üzümleri, Nail Özbay; Duyguların Sesi, Yusuf Kahraman; “Bir Gazi ve Bir Şehit Ailesinin Huzurunda”, Emir Mansur Öztürk; Nefsin Hançeri, Abdullah Asım Türk.

Başköşe 17: Hatıralar I, II, Ömer Yayla; Mevlana, Ömer Ünlü; Gün Saati, Yusuf Sami Kocabaş; Diriliş Muştusu, Mustafa Muaz Dengeşik; Ruhun Dirilişi, Selahaddin Akyol; Diriliş Neslinin Amentüsü, Ahmet Eren Günel; Dirilişin Çevresinde, Muhammed Şahin; İnsanlığın Dirilişi, M. Talha Yağız; İslam, Mustafa Özyurt; İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü, Kağan Kaya; Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı, Yusuf Sezgin; Unutuş ve Hatırlayış, M. Talha Yangil; Makamda, Melih Yeğin; Gündönümü, Erberk Ünverdi; Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi 1, İbrahim Bülbül; Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi 2, Yusuf Kahraman; Tarihin Yol Ağzında, Hasan Hüseyin Fidan; Çağ ve İlham 2, Furkan Cihat Anatoprak; Çağ ve İlham 1, Semih Kaylı; Çağ ve İlham 3, Kerem Çağlar; Çağ ve İlham 4, Hüseyin Çetin; Kıyamet Aşısı, Mustafa Güven; Çıkış Yolu 3, Selim Çelik; Edebiyat Yazıları 1,2,3, Yiğit Hikmet Bircan; Düşünceler 1,2, Mustafa Özçam.

Başköşe 18, 19, 20: Ahmet Meşe: “Nefret kelimesi, eğitimcin sözlüğünde geçmeyen bir kelimedir.”, Hazırlayan: Mehmet Melih Yalınz; Mehmet Küçükylmaz: “Nizamiye medreseleri, kendinden sonra kurulan devletleri de etkilemiş, eğitim sisteminde etkili olmuştur.”, Hazırlayan: İbrahim Dinler; Hafızlık Hikayem, İbrahim Emre Karabıyık; Ahmet Ulubınar: “Çobanlık, insana dinçlik verir; sabır katar.”, Hazırlayan: Ahmet Eren Günel; Mezuniyet Konuşması, Furkan Ekinci; Keleme Ramazan, Yunus Bakaç; Balıkçı Muzaffer, Yusuf Bakaç; Bulgur Pilavı, Eren kocabaş; Doğu Ekspresi, Mustafa Güven; Septisizm Üzerine, Eray Alkan; Dinler Tarihi, Ömer Yayla; Türkiye’de Askeri Darbeler, Sebepleri ve Toplum Üzerindeki Etkileri, Taha Pınar; Ali Altıok, Mehmet Altıok; Bitmeyen Kavga, Mustafa Sayan; Bizim “başköşe”mize Elveda, Yiğit Hik-

met Bircan; Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Kağan Kaya; Yol Durumu, M. Ali Türk; İndeks, Hazırlayan: Muhammet Karaaslan.

YAZAR İNDEKSİ

Abdullah Asım Türk B16
Abdullah Ertürk B6,B7,B8
Abdullah Mutlu Yıldırım B1
Abdülkerim Akçay B16
Ahmet Sencer Engin B6,B7,B8
Ahmet Fehmi Sırıkgıl B6,B7,B8
Ahmet Günal B5,B6
Ahmet Eren Kaçar B6,B7,B8,B9,B10
Ahmet Eren Günel B6, B7, B8, B12, B14, B15, B16, B17, B18, B19, B20
Ahmet Ulubınar B18, B19, B20
Alperen Sarı B6,B7,B8
Ahmet Meşe B4,B13, B18, B19, B20
Adem Göde B4
Ali Emre Tahta B12,B14,B15
Ali Talha Gülkanat B12
Ahmet Kadir Kocabaş B3
Ahmet Kerem Kaplan B9,B10
Ahmet Meşe B4,B13
Ali Kasap B5
Ahmet Öztürk B1
Berat Utkan Yüksel B3, B5, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B13
Berkay Taha Uzuncan B4
Bilal Can B13
Cihan Sayın B16
Emirhan Sakızoğlu B6,B7,B8
Erberk Ünverdi B3,B4,B13, B17
Eray Alkan B2,B3,B5, B6,B7,B8, B9,B10,B11,B13
Emirhan Kılınç B6,B7,B8,B11
Enes Malik Önsoy B3
Emir Mansur Öztürk B9,B10,B13, B16
Emrah Ayhan B16
Emre Çakır B16
Eren Kocabaş Mustafa Güven B17, B18, B19, B20
Ethem Erdoğan B13
Furkan Ekinci B1,B4,B5, B18, B19, B20
Furkan İnak B4,B13
Furkan Cihat Anatoprak B9,B10,B11, B17
Furkan Turgut B3
Gamze Gökşen Kaplan B16
Gülten Dayıoğlu B14, B15

Hüseyin Fidan B6,B7,B8,B13,B14,B15
Halit Çelik B12
Hüseyin Çetin B12,B14,B15, B17
Hüseyin Zırığ B3
Hasan Hüseyin Fidan B13,B14,B15, B17
Hakkı Türe B5
İbrahim Emre Karabıyık B18, B19, B20
İrfan Sarıyıldız B4
İsmail Alp Aydın B16
İsmail Yaz B4
İlyas Emir Doğan B11
İbrahim Bülbül B2,B12, B17
İhsan Göz B12
Kadir Aktürk B16
Kadir Sökmenli B4,B6,B7,B8
Kağan Kaya B6,B7,B8, B16, B17, B18, B19, B20
Kayhan Kaya B12,B14,B15
Kerem Çağlar B14,B15
Kerim Aldemir B5,B9,B10
M. Ali Yıldız B2,B4, B6,B7,B8, B16
M. Ali Özkanat B6,B7,B8
M. Ali Türk B18, B19, B20
M. Enver Bilir B6,B7,B8
M. Emin Mercan B9,B10
M. Talha Yangil B5, B17
M. Taha Yağız B3, B17
Mehmet Altıok B18, B19, B20
Mehmet Küçükylmaz B18, B19, B20
Mehmet Ali Anatoprak B13
Mehmet Ali Coşkun B9,B10, B13
Mehmet Hamza Altın B4
Mehmet Emin Oruç B12
Mehmet Emin Mutlu B3
Melih Yeğin B14,B15, B16
Muhammed Şahin B16, B17
Muhammet Karaaslan B18, B19, B20
Mustafa Muaz Dengeşik B6,B7,B8, B11, B17
Mustafa Güven B17, B18, B19, B20
Mustafa İnan, B16
Mustafa Özçam B12
Mustafa Erbay B14,B15
Mustafa Özyurt B17
Mustafa Sayan B18, B19, B20
Mücahit Eren Pehlivanoglu B11
Muzaffer Sami Uzun B6,B7,B8

Nail Özbay B16
Nuri Kerem Engin B6,B7,B8
Nureddin Karaköse B11
Ömer Faruk Uysal B6,B7,B8
Ömer Tuğra Bayram B1, B3, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B15
Ömer Emre İşcan B3
Ömer Ünlü B17
Ömer Yayla B9,B10,B14,B15, B17, B18, B19, B20
Recep Ayık B2,B5,B13
Semih Kaylı B1, B5, B6, B7, B8, B13, B14, B15, B16, B17
Semih Türkmen B1
Süleyman Ünlü B2,B6,B7,B8
Selahaddin Akyol B4, B17
Selim Çelik B17
Taha Pınar B18, B19, B20
Tahsin Şentürk B6,B7,B8,B13
Talip Emre Bezek B6,B7,B8
Tarık Aziz Mermer B3
Tahir Aslan B14,B15
Talha Adıgüzel B9,B10
Yiğit Hikmet Bircan B2, B4, B5, B6, B7, B8, B9, B10, B11, B12, B13, B14, B15, B16, B17, B18, B19, B20
Yunus Bakaç B18, B19, B20
Yunus Emre Durmaz B3
Yusuf Bakaç B18, B19, B20
Yusuf Kahraman B9,B10,B11, B16, B17
Yusuf Sezgin B4,B11,B12, B17
Yusuf Sami Kocabaş B17

KİTAP İNDEKSİ

1984 B1
Agnostisizm Ve İlahi Tragedya B14,B15
Beyhude Ömrüm B4
Batı Notları B4

Biraz Aksiyon B14,B15
Bir Gece Vakti B14,B15
Bitmeyen Kavga B18, B19, B20
Çağ ve İlham 1 B17
Çağ ve İlham 2 B17
Çağ ve İlham 3 B17
Çağ ve İlham 4 B17
Çıkış Yolu 3 B17
Dede Korkut B1
Düşünceler I Ve II B5
Dirilişin Çevresinde B17
Diriliş Muştusu B17
Diriliş Neslinin Amentüsü B5, B17
Denizin Çağrısı B6,B7,B8
Dokuzuncu Hariciye Koğuşu B18, B19, B20
Edebiyat Ve Medeniyet Üzerine B13
Edebiyat Yazıları 1,2,3 B17
Ey Oğul B5
Fareler Ve İnsanlar B6,B7,B8
Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi 1 B17
Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi 2 B17
Gazap Üzümleri B16
Gençler İçin Sosyal Medya İlmihali B4
Genç Bir Doktorun Anıları B9,B10
Gençlik Ve Cihad B14,B15
Gün Saati B17
Gündönümü B17
Hakikat Arayıcısının Yoldaşları B5
Hızlı Ve Yavaş Düşünme B6,B7,B8
Hastalar Ve Işıklar B6,B7,B8
Hatıralar 1,2 B17
Hayvan Çiftliği B6,B7,B8
Hz. Peygamberin Altı Orijinal Diplomatik Mektubu B12
İnsanlığın Dirilişi B17

İslam B3, B17
İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü B5, B17
İslam Düşüncesinin Tarih Yapıcı Rolü B5
İvan İlyiç'in Ölümü B11
İslam Dünyası Ve Orta Doğu B13
Kıyamet Aşısı B5, B17
Kendime Düşünceler B11
Karanlıktaki Adam B12
Kardeşliğe İnanyorum B14,B15
Karlı Bir Gece Vakti B14,B15
Makamda B17
Meydan Ortaya Çıktığında B5
Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî B6,B7,B8
Mirası Kuşanmak B13
Malcolm x B14,B15
Mevlana B17
On İlkemiz B14,B15
Platon Devlet B1
Peygamberliğin İspatı B12
Portreler B5
Ruhun Dirilişi B5, B17
Reis Bey B11
Samanyolunda Ziyafet B16
Son Kuşlar B4, B16
Tarihin Yol Ağzında B17
Tanrıyı Kıyamete Zorlamak B3
Tebîtu Delâilî'n-Nübüvve B2
Usanma Hakkı B5
Umut Dolu Bir Hikaye: Kudüs'e Yolculuk B6,B7,B8
Var Olmak B12
Yeraltından Notlar B12
Yol Durumu B18, B19, B20
Yüksek Kader B6,B7,B8
Wigan İskelesi Yolu B6,B7,B8
B: Başköşe

başköşe

adımızda aşk var.